

Αριθ. ΕΤ, 132833

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1876

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡΑΓΚΩΝ 6.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΣΩΝ ΑΡΙΘ. ....

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΑΛ

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδου Σταδίου, 6.

1876

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρῶτος

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι γρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γρ. 20 - Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου τούτου ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσιαι - Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 11.

25 Ἰανουαρίου 1876

ἘΘΝΙΚῆ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

Ἐκδομένη ὑπὸ Α. Σ. Βυζαντινοῦ.
Συγγραμ. 181 σελ. 38.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα.

Ἐρ.-Πολλὰκις ὠμίλησας περὶ καθήκοντων. Τί ἐννοεῖς διὰ τῆς λέξεως ταύτης;

Ἄπ.-Λέγων καθήκοντα ἐννοῶ πάσας τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πολιτῶν πρὸς τὴν Πατρίδα, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν οἰκογένειαν.

Ἐρ.-Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ πολίτου πρὸς τὴν Πατρίδα;

Ἄπ.-Ὁ πολίτης ἀνήκει καθ' ὅλοκληριαν εἰς τὴν Πατρίδα. Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἀκούει εὐλαβῶς τὰ μαθήματα τοῦ διδασκάλου του καὶ προσπαθεῖ ὅλαις δυνάμεσι νὰ ἀποθησαυρίσῃ γνώσεις, ὅπως καταστήσῃ ὡς οἶόν τε χρησιμώτερος. Πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του πρέπει νὰ ἔχῃ ἀγάπην, σέβας καὶ ὑποταγήν. Ὀφείλει προσέτι σέβας πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τοὺς ἄρχοντας, οἵτινες εἶναι οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν νόμων καὶ, οὕτως εἰπεῖν, οἱ πατέρες τῆς Πατρίδος.

Ἐρ.-Ἄρκει νὰ σέβηται τις μόνον τοὺς ἄρχοντας, νὰ ἀγαπᾷ τοὺς γονεῖς του καὶ νὰ τιμᾷ τὸν διδασκάλόν του;

Ἄπ.-Ὅχι· τὰ αἰσθήματα πρέπει νὰ γίνωνται φανερά διὰ πράξεων.

Ἐρ.-Τί ἐννοεῖς διὰ τούτου;

Ἄπ.-Ἐννοῶ ὅτι πρέπει τις νὰ ἐργάζεται διηνεκῶς, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ, καὶ νὰ ἀποδίδῃ εἰς τὴν κοινωνίαν πλεονέκτηρα ὧν ἔλαβε.

Ἐρ.-Ποῖον πρὸ πάντων καθήκον τοῦ πολίτου εἶναι τὸ ἱερώτερον;

Ἄπ.-Τὸ καθήκον τοῦ στρατιώτου. Πάντες οἱ πολῖται, ἐν καιρῷ κινδύνου, ὀφείλουσι νὰ λαμβάνωσι τὰ ὅπλα ὑπὲρ Πατρίδος. Ὅσοις δὲ ὀρίζει ὡς στρατιώτας ἡ τύχη ἐν καιρῷ εἰρήνης, πρέπει νὰ ἐκτελῶσιν ἀγογγύστως τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην. Οἱ ἀποφεύγοντες διὰ πανουργιῶν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην εἶναι ἀνάξιοι, οὐ μόνον τοῦ ὀνόματος τοῦ πολίτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀνδρός.

Ἐρ.-Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνου πρὸς τοὺς συμπατριώτας του;

ΤΟΜΟΣ Α' - 1876.

Ἄπ.-Πρέπει νὰ παρέχῃ τὸ παράδειγμα τῶν χριστιανικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρετῶν. Νὰ θεωρῇ τὸ πάθημα ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ὡς ἴδιον αὐτοῦ πάθημα καὶ νὰ βοηθῇ τὸν χρῆζοντα βοήθειαν διὰ λόγου καὶ ἔργου.

Ἐρ.-Πρέπει νὰ μισῇ τοὺς ξένους;

Ἄπ.-Ἄπασι! Οἱ ξένοι εἶναι καὶ αὐτοὶ κλάδος τῆς Ἀνθρωπότητος. Ἐπιτρέπεται μόνον νὰ προτιμῶμεν αὐτῶν τοὺς Ἕλληνας, ὅπως ἀγαπῶμεν τοὺς συγγενεῖς μας πλείοτερον τῶν γειτόνων, ἢ τῶν συμπολιτῶν μας.

Ἐρ.-Πρέπει νὰ προτιμᾷς τῆς Πατρίδος τοὺς γονεῖς σου;

Ἄπ.-Ὅχι. Ὁ Ἕλλην πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὴν Πατρίδα ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Οἱ πρόγονοί μας εἶπον ὅτι καὶ πατὴρ καὶ μητὴρ καὶ πραγμάτων ἀπάντων τιμιώτερον εἶναι ἡ Πατρίς. Ὅταν ἡ Πατρίς τὸ ἀπαιτῇ, ὀφείλεις νὰ ἐγκαταλίπῃς καὶ τοὺς γονεῖς σου.

Ἐρ.-Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τοῦ Ἑλλήνου πρὸς τὴν οἰκογένειάν του;

Ἄπ.-Ὡς παιδίον, εἶπον ἀνωτέρω ὅτι ὀφείλει ἀγάπην καὶ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς. Ὅταν ἀνδρωθῇ, ὀφείλει νὰ ζῇ ἐργαζόμενος καθ' οἰονδήποτε τρόπον καὶ νὰ ἀποφεύγῃ τὴν ἀργίαν, καὶ εἰς ἀνάγκη ἔχῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Ὀφείλει προσέτι νὰ νυμφεῖται, ὅπως παρέχῃ πολίτας πρὸς τὴν Πατρίδα, καὶ νὰ ἀνατρέφῃ τὰ τέκνα του διδάσκων αὐτὰ τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα ἀγάπην καὶ τὴν ἀσκησιν πάσης ἀρετῆς.

Ἐρ.-Τότε πλέον οὐδὲν ὀφείλεις εἰς τοὺς γονεῖς σου;

Ἄπ.-Ὁ υἱὸς καθ' ὅλον τὸν βίον ὀφείλει ὑπακοὴν καὶ σέβας πρὸς τοὺς γονεῖς του. Οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι, χάρις εἰς αὐτοὺς, ἔγινε χρηστὸς πολίτης, καὶ εἰς ἔχωσιν ἀνάγκη τῆς βοήθειάς του, πρέπει νὰ τὴν παρέχῃ ἀδιστακτικῶς.

Δικαιώματα.

Ἐρ.-Τί εἶναι δικαίωμα;

Ἄπ.-Τὸ ἀντίθετον τοῦ καθήκοντος. Ὡς τὸ καθήκον ἐκπροσωπεῖ τὸ χρέος τοῦ πολίτου πρὸς τὴν κοινωνίαν, τὸ δικαίωμα εἶναι τὸ χρέος τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν πολίτην.

Ἐρ.-Ἀπαριθμήσον τὰ διάφορα δικαιώματα τῶν Ἑλλήνων.

Ἄπ.-Τὸ δικαίωμα τοῦ ζῆν ἐν ἀσφαλείᾳ, τοῦ

εργάζεσθαι, τοῦ παιδεύεσθαι, τοῦ συνεταιρίζεσθαι, τοῦ μετέχειν ἀδιακρίτως τῶν δημοσίων, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, τέλος τὸ δικαίωμα τοῦ σκέπτεσθαι, πιστεύειν, ὁμιλεῖν καὶ γράφειν ἐλευθέρως, καθ' ἃ κελεύει πάντοτε ὁ νόμος.

Ἐρ.-Δὲν λησιμονεῖς ἄλλο κἀνὲν δικαίωμα;

Ἄπ.-Διὰ τὴν βέβαιον ὅτι τὰ περιέλαβον ὅλα, πρέπει νὰ τὰ συνοψίσω εἰς τὸ ἐξῆς ἀξίωμα. Ἐκαστος δύναται νὰ πράττῃ καὶ νὰ λέγῃ ὅ,τι θέλει, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐνοχλῇ τὸν πλησίον καὶ νὰ σέβεται τοὺς νόμους καὶ τὰ κοινωνικὰ ἔθιμα.

Ἐρ.-Τὰ δικαιώματά σου εἶναι ἴσα πρὸς τὰ καθήκοντα;

Ἄπ.-Ὅχι. Τὸ σύνολον τῶν καθηκόντων μου, δηλαδὴ ἡ πρὸς τὴν κοινωνίαν ὀφειλή μου, ὑπερτερεῖ τὸ σύνολον τῶν δικαιομάτων μου.

Ἐρ.-Διατί;

Ἄπ.-Διὰ δύο λόγους. Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι, χωρὶς ἐγὼ νὰ τὸ ἐνοήσω, καθ' ἑλπίαν τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν ἀπῆλαυον δικαιομάτων, χωρὶς νὰ ἐκτελῶ καθήκοντα, διότι ἡ κοινωνία μοὶ παρεῖχε τροφήν, παιδευσὶν καὶ πᾶν ὅ,τι χρειώδες. Ἀφοῦ λοιπὸν ἠνδρώθην, πρέπει νὰ πληρώσω τὴν καθυστεροῦσαν ὀφειλήν διδὼν πλεονέκτημα παρ' ὅσα λαμβάνω.

Ἐρ.-Ποῖος εἶναι ὁ δεύτερος λόγος;

Ἄπ.-Ἐὰν οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐξελάμβανον τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἴσα πρὸς τὰ καθήκοντα, ὅα κατηνάλισκον πᾶν ὅ,τι παρήγαγον καὶ οὕτω δὲν θὰ ἐσχηματίζετο τὸ κοινὸν ἀποταμίευμα, ἡ κληρονομία τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ θὰ ἤμεθα καὶ σήμερον ἄγριοι καὶ βάρβαροι. Ἐὰν τὸ ἀποταμίευμα τοῦτο ὑπάρχῃ καὶ αὐξάνῃ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, δύναται τοῦ νόμου τῆς πράξεως, ὀφείλω νὰ συντελέσω καὶ ἐγὼ πρὸς τιμὴν μου εἰς τὴν αὐξήσιν ταύτην. Τοῦτο εἶναι ὀφειλή τῶν συγχρόνων μου, ἧτις μέλλει νὰ παρασκευάσῃ τὴν εὐημερίαν τῶν μεταγενεστέρων, ὡς οἱ πρόγονοι ἡμῶν παρεσκευάσαν τὴν ἡμετέραν.

Τὸ σύνολον λοιπὸν τῶν καθηκόντων μου ὑπερβαίνει, καὶ κατὰ πολλὸν, τὸ σύνολον τῶν δικαιομάτων μου:

Δικαιοσύνη.

Ἐρ.-Τί εἶναι Δικαιοσύνη;

Ἄπ.-Ἔστιν ἡ ἐκδήλωσις καὶ ὁ κανὼν εὐγενεστάτου αἰσθήματος, ἐγκεχαραγμένου εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν καὶ διατηροῦντος ἐν ἰσορροπίᾳ τὰς ὑψηλὰς, ὡς πάντες ὀφείλουσι πρὸς ἕκαστον καὶ ἕκαστος πρὸς πάντας.

Ἐρ.-Τίς εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος τρόπος, ὅπως ζῆ τις ἐν Δικαιοσύνῃ;

Ἄπ.-Συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἐντολήν ταύτην τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς — «Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρω μὴ ποιήσης.»

Ἐρ.-Ποῖον εἶναι τὸ ἀντιθέτον τῆς Δικαιοσύνης;

Ἄπ.-Τὸ Προνόμιον, ὅπερ σημαίνει νόμον ἐφαρμοζόμενον πρὸς ὄφελος τινῶν καὶ πρὸς ζημίαν πάντων.

Ἐρ.-Ἐπιτρέψου μοι παρ' ἡμῶν προνόμια;

Ἄπ.-Ὅχι. Τὸ ἐλληνικὸν σύνταγμα ἔχει ἐν κεφαλίδι τὸ ἐξῆς ἀξίωμα, εἰς τὸ ὁποῖον περιέχεται ἕλον τὸ δημόσιον δικαίον τῶν Ἑλλήνων — «Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τοῦ νόμου.»

Ἐρ.-Ἡ ἀρχὴ τῆς Δικαιοσύνης εἶναι ἀπόλυτος;

Ἄπ.-Ναί' ἄλλ' ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως καὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ. Τὴν σχετικὴν ταύτην Δικαιοσύνην ὀνομάζομεν κοινωνικὴν Δικαιοσύνην.

Ἐρ.-Ποῖα εἶναι τὰ ὄργανα αὐτῆς;

Ἄπ.-α) Οἱ νόμοι οἱ διέποντες τὰς μεταξὺ ἐθνῶν σχέσεις, ἧτοι τὸ διεθνὲς δικαίον.

β) Οἱ νόμοι, οἱ διέποντες τοὺς πολίτας καὶ τὰ κράτη καὶ τὰς μεταξὺ συμπολιτῶν σχέσεις, ἧτοι τὸ δημόσιον δικαίον.

γ) Τέλος οἱ νόμοι, οἱ προφυλάττοντες τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῶν ἐπιβέσεων τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, ἧτοι τὸ ποινικὸν δικαίον.

Ἐρ.-Αἱ διατάξεις τῆς Δικαιοσύνης εἶναι τέλειαι;

Ἄπ.-Ὅχι' τελειοποιῶνται βαθμηδὸν παρακολουθεῖσαι τὴν πρόδον τοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ νόμοι ἡμῶν ὑπερέχουσι τῶν νόμων τῶν προπατόρων μας καὶ οἱ νόμοι τῶν τέκνων μας ἔσονται ὑπέρτεροι τῶν ἰδικῶν μας.

Ἐρ.-Πῶς φέρεται ἡ Δικαιοσύνη πρὸς τὸν κακοῦργον;

Ἄπ.-Ἄλλοτε ἐξεδικεῖτο κατὰ τοῦ κακοῦργου διὰ φοβερῶν βασάνων. Σήμερον ὅμως τὸν θεωρεῖ ὡς δυστυχῆ, ὅστις δύναται νὰ βελτιωθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἔχει χρέος νὰ τὸν παιδεύσῃ καὶ τὸν ἐξημερώσῃ, διότι τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκλημάτων προέρχονται ἐκ τῆς ἀμαθείας.

Νόμος.

Ἐρ.-Τί εἶναι νόμος;

Ἄπ.-Τὸ σύνολον τῶν ὀδηγιῶν καὶ τῶν ἀπαγορεύσεων, αἵτινες ἐπιβάλλονται εἰς ἕκαστον πολίτην χάριν τοῦ δημοσίου συμφέροντος. Συνήθως διακρίνεται εἰς κεφάλαια καὶ ἄρθρα, ἐν οἷς, πλησίον τῶν ὀδηγιῶν καὶ ἀπαγορεύσεων, περιλαμβάνονται καὶ ἀπειλαὶ κατὰ τῶν φαύλων πολιτῶν, οἵτινες παραβαίνουσι τοὺς νόμους.

Ἐρ.-Ὁ ἀγαθὸς Ἕλληνας πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν νόμον διὰ τὸν φόβον τῆς ποινῆς;

Ἄπ.-Ὅχι' ὁ ἀγαθὸς Ἕλληνας ὑπακούει εἰς τὸν νόμον, μόνον διότι σέβεται τὴν θέλησιν ἐκείνων, οἵτινες συνέταξαν αὐτὸν ἐπ' ἀγαθῆς τῆς Πατρίδος.

Ἐρ.-Τίς συντάσσει τοὺς νόμους;

Ἄπ.-Οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους, ἐκλεγόμενοι ὑπὸ τῆς ὀλομελείας τῶν πολιτῶν.

Ἐρ.-Τί ὀνομάζεις ὀλομελείαν τῶν πολιτῶν;

Ἄπ.-Τὸ σύνολον τῶν ἐνηλίκων Ἑλλήνων, ὅσοι δὲν ἀπώλεσαν τὰ πολιτικὰ αὐτῶν δικαιώματα ἕνεκα καταδικαστικῆς τιμῆς.

Ἐρ.-Σὲ ὑποχρεοῖ λοιπὸν ἡ τιμὴ νὰ ὑπακούῃς εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ νομοθέτου;

Ἄπ.-Βεβαίως. Ὁ ὑπεκφεύγων τὸν νόμον πράττει δεινοτάτην ἀισχύροτητα. Παραβαίνει τὸν λόγον ὃν ἔδωκε κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐκτός δὲ τούτου ἀυθαδιάζει καὶ πρὸς δόλοκληρον τὴν Πατρίδα, ἧς ὀνόμος εἶναι ὄργανον.

Ἐρ.-Ἄλλ' ἐὰν ὁ νόμος ἦναι κακὸς, ὀφείλεις καὶ πάλιν ὑπακοῆν καὶ σέβασιν;

Ἄπ.-Ἐπειδὴ ὁ νόμος συντάσσεται ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων ὀλοκληροῦ τοῦ ἔθνους, δὲν δύναται νὰ ἦναι κατ' οὐσίαν κακός. Ἐὰν τὸν εὐρίσκω ἐπαχθῆ δι' ἐμὲ, ὀφείλω οὐκ ἔττον νὰ ὑπακούσω εἰς αὐτὸν, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν θὰ τροποποιηθῇ, ἢ θὰ καταργηθῇ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων, φωτιζομένων ἐκ τῶν παραπόνων τῶν συμπατριωτῶν μου.

Ἐρ.-Ἄλλ' ἐὰν δύνασαι νὰ ἀπαλλαγῆς κακοῦ νόμου διὰ πανουργίας, ἢ διὰ βίας, δὲν θὰ ὀφειλῆς ἐκ τούτου;

Ἄπ.-Ὅχι' ὁ χρησιμοποιοῦνς εὐκαιρίαν τινὰ πρὸς παράδοξιν τοῦ νόμου εἶναι ἀξιοπεριφρόνητος ὅσον καὶ ὁ κακοποιός, ὁ ἀπογυμνῶν ἢ φονεύων πολίτην τινὰ, ὅταν ἦναι βέβαιος περὶ τῆς ἀτιμωρησίας.

Ἐρ.-Διὰ τίνων μέσων δύναται τις νὰ μεταβάλλῃ κακὸν νόμον;

Ἄπ.-Διὰ τῆς ἐντύπου ἢ προφορικῆς κατακρίσεως, μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν συμφωνοῦσι μετὰ τῶν ἐπισταμένων οἱ πλεῖστοι τῶν πολιτῶν καὶ μεταβάλλουσι τὸν νόμον διὰ τῶν ἀντιπροσώπων.

Ἐρ.-Δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα μέσα;

Ἄπ.-Τὸ δικαίωμα τοῦ ἀναφερῆσθαι καὶ ἡ ἐννομος ἀντίστασις. Ὅταν πολὺ πλῆθος πολιτῶν πεισθῇ ὅτι νόμος τις εἶναι κακός, γνωστοποιεῖ τὴν ἀποδοκιμασίαν αὐτοῦ εἰς τὴν Βουλὴν. Ἐὰν ἡ Βουλὴ κωφεύσῃ, περιμένουσι τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς, καὶ τότε στέλλουσι ἀντιπροσώπους ἔχοντας κοινὰς μετ' αὐτῶν τὰς ἰδέας καὶ ἀναλαμβάνοντας τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταστήσασιν τὸν νόμον σύμφωνον πρὸς τὰς ἐπιθυμίας ἢ τὰς ἀνάγκας τῶν πολιτῶν.

*Ἐπιτομὴ συνήγησης.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συνήγηση 181 σελ. 33.

ΚΗΛΙΣΤΟΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Οἱ ὀδόντες.

Ὅτε ἦσο μικρά, πολὺ μικρά, καὶ ἐθίλαζες ἀκόμη, δὲν εἶχες ὀδόντας ἐντὸς τοῦ στόματός σου, ἀλλὰ δύο μικροὺς καὶ χαμηλοὺς τοίχους

μὲ ῥόδιον χροῖμα, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐδύνατο βεβαίως νὰ δαγκάσουν ἐν μῆλον, οὔτε νὰ κόψουν ἐν τεμάχιον ἄρτου. Ἀλλὰ τότε οὔτε σὺ εἶχες ἀνάγκην ὀδόντων, διότι ἔτρωγες μόνον γάλα, οὔτε ἡ τροφὴ σου ὄλ' ἦτο πολὺ εὐχάριστος μὲν, ἀν εἶχες ὀδόντας καὶ τὴν ἐδάγκανες.

Σιγὰ σιγὰ ὅμως τὸ μικρὸν βρέφος ἔγεινε κόρη, καὶ ἀνάγκη ὑπῆρξε νὰ τῆς δοθῇ κἄπως στερεωτέρα τροφή. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο τῆς ἐχρειάζοντο ὀδόντες· τότε μικροὶ τινες σπόροι, οἵτινες ἐκοιμῶντο ἐντὸς τῶν σιαγῶνων, ἐξύπνησαν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ὡς καλοὶ ἐργάται, βλέποντες ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα τῶν. Ἐκαστος ἐξ αὐτῶν εἰργάσθη ἐντὸς τοῦ μικροῦ τοῦ δωματίου, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸ φῶς, ἀφοῦ ἠτοίμασε πρῶτον τὴν ἐνδύμασίαν του· τὴν ἠτοίμασε δὲ μὲ ὀλίγον φώσφορον καὶ ὀλίγον ἄσβεστον, καὶ τὴν κατεσκευάσε σκληρὰν ὡς πέτραν.

Γνωρίζεις βέβαια, τί πρᾶγμα εἶνε ἡ ἄσβεστος, διότι πολλάκις θὰ εἶδες τὸν λευκὸν αὐτὸν χυλὸν, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ κτίσται κατασκευάζουσι τὴν λάσπην των.

Ὡς πρὸς τὸν φώσφορον, πολὺ φοβοῦμαι, ὅτι δὲν τὸν εἶδες ποτέ σου, καὶ ἴσως μόνον ἤκουσες νὰ γίνεταί περὶ αὐτοῦ λόγος· τὸν πωλοῦν εἰς τὰ φαρμακεία, εἰς μικρὰ ὑπόλευκα τεμάχια, τὰ ὁποῖα μυρίζουν ἄσχημα ὡς σκόρδον· τὰ φυλάττουσι δὲ μέσα εἰς φιάλας γυάλας νερόν, διότι ἅμα μείνουν ἐκτὸς τοῦ ὕδατος ἀνάπτουσι εὐθύς. Διὰ τοῦτο σὲ συμβουλεύω, ἀν ἰδῆς ποτὲ φώσφορον, νὰ μὴ τὸν μαλάξῃς μὲ τὰς χεῖράς σου, διότι κολλᾷ ἐπάνω εἰς τὸ δέριμα καὶ καίει· σβύει δὲ πολὺ δύσκολα, καὶ κάμνει φοβερὰς πληγὰς. Σοὺ λέγω δὲ τοῦτο, καθότι ὁ φώσφορος ἔχει μίαν περίεργον ιδιότητα, ἡ ὅποια ἠμπορεῖ νὰ κινήσῃ τὴν περιέργειαν καὶ τὴν ὀρεξίν μικροῦ κορασίου. Ὅταν τὸν τρίψῃ κανεὶς εἰς τὰ σκοτεινὰ ἐπάνω εἰς τὴν ὕψαν ἢ εἰς τὸν τοίχον, ἀφαίνει ὑπισθὲν του μίαν φωτεινὴν γραμμὴν πολὺ περίεργον, ἡ ὅποια ὀνομάζεται φωσφορίζουσα, ἕνεκα τῆς οὐσίας, ἧτις τὴν γεννᾷ· τοιοῦτοτρόπως ἠμπορεῖ τις νὰ γράψῃ μὲ φώσφορον ἐπάνω εἰς τοὺς τοίχους λέξεις μὲ γράμματα πύρινα, αἵτινες ἐφάδισαν πολλάκις τοὺς δειλοὺς. Ἄν ἦσαι φρόνιμος, καὶ μοῦ ὑπόσχουσαι νὰ τὸ κάμῃς μόνον ἐνώπιον τῆς μητρὸς σου, ἐμπορῶ νὰ σὲ μάθω, πῶς νὰ κάμῃς προχειρῶς τὰ φωτεινὰ αὐτὰ σημεῖα, χωρὶς νὰ καταφύγῃς εἰς τὸν φαρμακοποιόν. Τὰ φώσφορα, ἢ σπύργα καθὼς κοινῶς ὀνομάζονται, ἔχουν εἰς τὴν ἄκρην ὀλίγον φώσφορον, καὶ ἀρκεῖ μόνον νὰ τὰ πλησιάσῃς εἰς τὴν μύτην σου, διὰ νὰ ἰδῆς ὅτι μυρίζουν σκόρδον· τρίψε τα ἑλαφρὰ ἐλαφρὰ εἰς τὰ σκοτεινὰ ἐπάνω εἰς ἐν τεμάχιον ξύλου, παραδείγματός χάριν, καὶ θὰ ἰδῆς, ὅτι θὰ σχηματισθῇ μιά μικρὰ φωτεινὴ γραμμὴ, τῆς ὁποίας ἡ λάμψις θὰ διαρκέσῃ ὀλίγας στιγ-

μάς. Ἀλλά, σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν, μὴ σοῦ ἔλθῃ ὄρεξις νὰ διασκεδάσῃς μὴν σου μ' αὐτὸ τὸ παιγνίδιον. Ἐνε παιγνίδιον πολὺ ἄσχημον, καὶ καθ' ἡμέραν ἀκούονται δυστυχήματα, τὰ ὅποια συνέβησαν εἰς παιδιὰ ἄτακτα, διότι ἔπαιζον μὲ φώσφορα. Πρόσεχε δὲ πρὸ πάντων, μὴ τυχὸν τὰ βάλῃς εἰς τὸ στόμα σου, διότι ὁ φώσφορος εἶνε δηλητήριον καὶ ἀπόδειξις τούτου εἶνε, ὅτι φαρμακεύομεν τοὺς ποντικούς μὲ σφαιρίδια ἄρτου, εἰς τὰ ὅποια ἀναμιγνύομεν ὀλίγον φώσφορον.

— Ἀχ, Θεέ μου! Ἡ ἀνακράξις βέβαια καὶ ἔχομεν λοιπὸν εἰς τοὺς ὀδόντας μας ἀπ' αὐτὸ τὸ φοβερὸν πρᾶγμα;

— Μάλιστα, κόρη μου καὶ ὄχι μόνον εἰς τοὺς ὀδόντας μας, ἀλλὰ καὶ εἰς ἕλα τὰ ὀστέα τοῦ σώματός μας. Ἀπόδειξις δὲ εἶνε, ὅτι ὁ φώσφορος κατασκευάζεται ἀπὸ κόκκαλα, δύναται δὲ ἐξαίρετα νὰ κατασκευασθῇ καὶ ἀπὸ ὀδόντας κορασίων, ἀρκεῖ νὰ ᾔνῃ πολλοί.

Ἔννοώ, ὅτι ἀρκετὰ στενοχωρεῖσαι, καὶ δὲν ἔχεις ἀδικον. Δὲν καταλαμβάνεις βέβαια, καὶ ἀπορεῖς, ποῦ τὰ μικρὰ ἐκεῖνα φύτρα, τὰ ὅποια κατέσκευάσαν τοὺς ὀδόντας σου, ἦσαν τὸν φοβερὸν αὐτὸν φώσφορον, τὸν ὅποιον δὲν πρέπει νὰ βάζωμεν εἰς τὸ στόμα μας; ποῦ ἦσαν τὴν ἄσβεστον, ἢ ὅποια ἀναντιρρήτως δὲν εἶνε φαρμάκιον πρᾶγμα, καὶ ὅμως ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ σώματός μας.

— Περιέργον εἶνε, λέγεις βέβαια, ὅτι εὐρέθησαν ὅλα αὐτὰ τὰ πρᾶγματα ἐντὸς τῶν σιαγόνων μας ἀκριβῶς ὅταν ἐχρηάζοντο.

— Περιέργον, ἀληθῶς καὶ ἀρχίζεις, βλέπω, νὰ ἐννοῆς, ὅτι πολλὰ πρᾶγματα ἔχεις νὰ μάθῃς, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μας, καὶ δι' αὐτὸ ἀναγκάζομεθα νὰ σταματῶμεν εἰς καθὲς βῆμα. Πρόσεξε ὅμως τώρα, διότι ἐφθάσαμεν εἰς κἄτι τι πολὺ σπουδαῖον.

Εἰς ἐξοχικὴν τινα οἰκίαν, μακρὰν τῆς πόλεως, ὅπου εἶνε κανεὶς ἠναγκασμένος νὰ θεραπεύῃ μόνος τοῦ ὄλας τοῦ τῆς ἀνάγκης, πρέπει νὰ ἔχῃ ἀναμφιβόλως ὅλα ὅσα τοῦ χρειάζονται, διὰ νὰ ἐπισκευάζῃ ἐν ἀνάγκῃ τὴν οἰκίαν. Διὰ τοῦτο δὲ ὑπάρχει συνήθως εἰς τὰς ἐξοχικὰς οἰκίας εἰς ἐπιστάτης, ὅστις ἔχει φυλαγμένον πάντοτε τὸ ἀναγκαῖον ὕλικόν, καὶ τὸ μοιράζει εἰς τοὺς ἐργάτας, ὅταν τὸ χρειασθῶσι. Ὁ ἐπιστάτης τότε δίδει κεραμίδια εἰς τὸν στεγαστὴν, σανίδας εἰς τὸν ξυλουργόν, χρώματα εἰς τὸν χρωματιστὴν, καὶ εἰς τὸν κτίστην λίθους καὶ ἄσβεστον, τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἄσβεστον, τὴν ὅποιαν ἔχομεν ἡμεῖς εἰς τοὺς ὀδόντας μας. Ὁ ἐπιστάτης ἔχει εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ πᾶν ὅ, τι χρειάζεται, καὶ εἰς αὐτὸν διευθύνονται ὅλοι, ὅταν τύχῃ ἀνάγκη.

Καὶ τὸ σῶμά μας ἐπίσης καὶ ἀπαράλλακτα εἶνε οἰκία, ἥτις ἔχει τὸν ἐπιστάτην τῆς. Τί ἐπιστάτης ὅμως! τί ἀραστήριος καὶ γενικὸς ἄν-

θρωπος! Οἱ ἐπιστάται τῶν μεγάλων οἰκιῶν εἶνε τίποτε ἐμπρὸς τοῦ. Πηγαίνει, ἔρχεται, ἀναβαίνει, καταβαίνει, εἶνε πανταχοῦ παρὼν συγχρόνως, καὶ τοῦτο τὸ πανταχοῦ παρὼν εἶνε πρᾶγμα, ὄχι φράσις. Ἔχει τὰ πάντα, ὄχι εἰς τὰς ἀποθήκας τοῦ, ἀλλ' ἀκόμη καλλίτερα εἰς τὰ θυλάκιά τοῦ καὶ τὰ θυλάκιά τοῦ αὐτὰ τὰ κενῶναι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ ἐνῶ διαβαίνει, χωρὶς ποτὲ ν' ἀπατηθῇ, χωρὶς ποτὲ νὰ σταματήσῃ. Πρὶν δὲ ἀκόμη τελειώσῃ, ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν ἀποθήκην δρομαίος, γεμίζει τὰ θυλάκιά τοῦ, καὶ ἀρχίζει ἐκ νέου, χωρὶς νὰ κουρασθῇ μήτε ἡμέραν μήτε νύκτα. Ἔχει δὲ πολλοὺς καὶ διαφόρους τεχνίτας ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ, αἵτινες ἐργάζονται ὅλοι ἀκαταπαύστως, ζητοῦν ἄλλο πρᾶγμα ὃ εἰς καὶ ἄλλο πρᾶγμα ὃ ἄλλος, καὶ ἔχουσιν ἀπαιτήσεις αἵτινες οὐδεμίαν ἐπιδέχονται ἀναβολήν. Ἀδύνατον νὰ τοὺς εἴπῃ ὁ ἐπιστάτης: «περιμείνατε μίαν στιγμὴν!» Οἱ κύριοι αὐτοὶ ὅλοι δὲν ἤξεύρουσι τί ἢ εἴπῃ ὑπομονή! Ζητοῦσιν ἀδιακόπως, καὶ ἀδιακόπως πρέπει τις νὰ τοὺς διδῇ.

Ἀργότερα ὅα γνωρισθῶμεν καλλίτερα μὲ τὸν θαυμασίον αὐτὸν ἐπιστάτην, ὅστις — ἂν δὲν τὸν ἐμάντευσε ἕως τώρα — ὀνομάζεται ΑΙΜΑ.

Αὐτός, ἐπισκεφθεὶς πρῶτον τινὰ τὰς σιαγόνας μας, ἀπήντησε τὰ φύτρα ἐκεῖνα τῶν ὀδόντων, περὶ τῶν ὅποιων ὁμιλήσαμεν πρὸ ὀλίγου εἶδεν, ὅτι εἶχον ἐξυπνήσει καὶ ἦσαν ἔτοιμα δι' ἐργασίαν, καὶ ἤρχισεν εὐθὺς τὴν διανομήν τοῦ. Τοὺς ἐχρηάζετο φώσφορος καὶ ἄσβεστος. ἔλαβε λοιπὸν εὐθὺς ἀπὸ τὰ θυλάκιά τοῦ καὶ τοὺς ἔδωκε φώσφορον καὶ ἄσβεστον, καὶ μερικὰ ἄλλα πρᾶγματα ἀκόμη, περὶ τῶν ὅποιων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῶ τώρα λεπτομερῶς.

— Καλὰ καὶ ποῦ εὔρε τὸ αἷμα τὴν φώσφορον αὐτὸν καὶ τὴν ἄσβεστον;

— Ἐπερίμενα τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἡ ἀπάντησις εἶνε πολὺ εὐκολὸς καὶ πρόχειρος. ἂν ὅμως σοῦ τὴν εἴπω, ὅα σοῦ μαρτυρῶ τὸ μυστικόν μου, καὶ ὅα μάθῃς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας πρὶν ἀκόμη τὴν καλοαρχίσωμεν.

Ἦλθῃ ἄς ᾔνῃ ἐγὼ ὅα σοῦ εἴπω τὸ μυστικόν, διὰ νὰ σοῦ κεντήσω περισσύτερον τὴν ὄρεξιν.

Ὁ ἐπιστάτης τῆς οἰκίας μοιράζει κεράμους, λίθους, ξύλα καὶ πολλὰ ἄλλα πρᾶγματα. ἀλλ' αὐτὰ ὅλα δὲν εἶνε βεβαίως ἰδικὰ τοῦ. τὰ ἔλαβε παρὰ τοῦ κυρίου τοῦ. Καὶ ὁ ἰδικός μας ἐπιστάτης ἐπίσης ὅ, τι μοιράζει τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν κύριόν τοῦ, καὶ κύριός τοῦ εἶνε ὁ στόμαχος. Ἔννοω ὁ ἐπιστάτης ἐξοδεύει, ὁ κύριος πρέπει νὰ γεμίζῃ ἐκ νέου τὴν ἀποθήκην, διότι ἀλλέως σταματᾷ ἡ ἐργασία. Τοιοῦτοτρόπως ἐπίσης, ἐνῶ τὸ αἷμα κενῶναι δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὰ θυλάκιά τοῦ, πρέπει ὁ στόμαχος νὰ τὰ γεμίζῃ μὲ ὅ, τι ἀναγκαῖοι, καθότι ἀλλέως ὅα

ἐγένετο ἐντὸς μας ἐπανόστασις. Ἐπειδὴ δὲ ὅ, τι πηγαίνει εἰς τὸν στόμαχον περὶ κατ' ἀνάγκην ἀπὸ τὸ στόμα, πρέπει πάλιν καὶ ἡμεῖς νὰ θέσωμεν εἰς τὸ στόμα μας ὅ, τι ἀναγκαῖοι εἰς τὰς πολυαριθμοὺς ἐργασίας μας, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον τρώγομεν.

Βλέπω ὅμως, ὅτι πᾶρα πολὺ ἀνεπτύχθη, διότι εἶσαι ἔτοιμη νὰ μὴ παρατηρήσῃς καὶ πάλιν, ὅτι, ὅταν ἤρχισαν οἱ ὀδόντες σου νὰ φωτρῶνουν, οὔτε φώσφορον οὔτε ἄσβεστον εἶχες φάγει, ἀλλὰ μόνον γάλα.

Ἔχεις δίκαιον οὔτε ἔφαγες, οὔτε ὅα φάγῃς ποτὲ τοιαῦτα πρᾶγματα. Καὶ ὅμως ἐμῆκαν εἰς τὸ στόμα σου, διότι ἀλλέως οἱ ὀδόντες σου δὲν ὄα ἐφώτρωναν. Πῶς νὰ συμβιβάζωμεν λοιπὸν τὸ πρᾶγμα;

Ἄς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν, ὅτι οἱ μικροὶ ἐργάται τῶν σιαγόνων μας, ἀντὶ ἄσβεστον καὶ φώσφορον, ἐχρηάζοντο σάκχαριν διὰ νὰ κατασκευάσουν τοὺς ὀδόντας μας πρᾶγμα, τὸ ὅποιον πολὺ ὅα σοῦ ἤρесе, μολονότι ὅα κατέστρεψε τοὺς ὀδόντας σου. Ἄς ὑποθέσωμεν ἀκόμη, ὅτι ἡ μήτηρ σου, ἀντὶ νὰ σοῦ δώσῃ ἐν κομματί σάκχαριν διὰ καθὲς σου ὀδόντα, ἀνέλυσε αὐτὸ τὸ κομμάτι εἰς ἐν ποτήριον ὕδατος, καὶ σοῦ τὸ ἔδωκε νὰ τὸ πῖς. Δὲν ὄα εἴπῃς βέβαια ὅτι ἔφαγες σάκχαριν καὶ ὅμως ἡ σάκχαρις ἐμῆκεν εἰς τὸ στόμα σου, ὑπῆγεν εἰς τὸν στόμαχον, μετέβη εἰς τὸ αἷμα, καὶ ἦλθε πάλιν εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ κατασκευάσῃ τὸν ὀδόντα σου. Ἄν δὲ ὑποθέσῃς ἀκόμη, ὅτι τὸ κομμάτι ἐκεῖνο τῆς σακχαρώσεως εἶνε πολὺ μικρὸν καὶ τὸ ποτήριον ὕδατος πολὺ μεγάλον, τότε ὅα παραδεχθῆς βέβαια, ὅτι ἡ σάκχαρις ἠμποροῦσεν ἐξαίρετα νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου, χωρὶς διόλου νὰ τὴν ἐννοήσῃς.

Αὐτὸ ἀπαράλλακτα συνέβη. Εἰς τὸ γάλα, τὸ ὅποιον ἔπιες, ὑπῆρχε φώσφορος καὶ ἄσβεστος, ἀλλ' εἰς πολὺ ὀλίγην ποσότητα ὑπῆρχον δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ πρᾶγματα, διὰ τὰς ἄλλας ἐργασίας τοῦ σώματός σου. Δι' αὐτό, ὅταν ἀργότερα μ' ἀκούσῃς νὰ σοῦ λέγω, διὰ πολλὰ πρᾶγματα τὰ ὅποια ὅ ἀπαντήσωμεν: «Ἐδῶ μέσα ὑπάρχει αὐτὸ καὶ ἐκεῖνο,» ἠμπορεῖς καὶ σὺ νὰ εἴπῃς: «Αὐτὰ ὑπῆρχον καὶ εἰς τὸ γάλα, τὸ ὅποιον ἔπια, ὅταν ἦμην μικρὰ.»

Αὐτὰ τὰ ἴδια πρᾶγματα ὑπάρχουν, ἐννοεῖται, καὶ εἰς ὅ, τι τρώγεις σήμερον. Ἡ ἐργασία δὲ ὅλη τῆς μηχανῆς αὐτῆς, τὴν ὅποιαν σπουδάζομεν μαζί, συνίσταται εἰς τὸ νὰ χωρίζῃ τὰ διάφορα ἐκεῖνα πρᾶγματα, καὶ νὰ φυλάττῃ τὰ χρήσιμα διὰ νὰ τὰ δίδῃ εἰς τὸ αἷμα. Ὅταν ἐβήλαξες, ἦτο πολὺ ἀδύνατος ἡ πτωχὴ αὐτὴ μηχανή, καὶ δὲν ὄα κατάρθωναι νὰ κάμῃ ὅ, τι κάμνει σήμερον. Δι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐπενήρσε χάριν τῶν μικρῶν παιδίων τὴν λαμπρὰν ἐκείνην τροφήν, τὸ γάλα, τὸ ὅποιον περιέχει ἔτοιμα ὅλα τὰ

ὕλικά, ὅσα χρησιμεύουν εἰς τὸ αἷμα, καὶ εἶνε οὔτως εἰπεῖν αἷμα ἔτοιμον.

Βλέπεις, κόρη μου, πόσην εὐγνωμοσύνην χρειαζομένους εἰς ἐκείνην, ἥτις σὲ ἔθρεψε μὲ τὸ γάλα τῆς. Σοῦ ἔδωκε τὸ ἴδιον αἷμά τῆς, τὸ ὅποιον ἐμῆκεν εἰς τὰς φλέβας σου, καὶ εἰργάσθη μὲ τὸν θαυμασίον ἐκεῖνον τρόπον, τὸν ὅποιον πρὸ ὀλίγου σοῦ περιέγραψα. Ἄλλοι σοῦ ἔδωκαν σακχαρωτὰ, φιλήματα, παιγνίδια ἐκείνη ὅμως σοῦ ἔδωκε τοὺς ὀδόντας, οἱ ὅποιοι ἔφαγον τὰ σακχαρωτὰ, σοῦ ἔδωκε τὰς μικρὰς σου παρειάς, αἱ ὅποια ἐδέχθησαν τὰ φιλήματα, καὶ τὴν σάρκα τῶν χειρῶν σου, αἵτινες ἐπῆξαν μὲ τὰ παιγνίδια. Ἄν ποτὲ τὸ λησμονήσῃς, ὅα ἦσαι πολὺ ἀχάριστος.

Μὴ μ' ἐρωτήσῃς ὅμως καὶ πάλιν, πῶς ἤξεύρομεν ὅτι ὑπάρχουν τόσα πρᾶγματα εἰς τὸ αἷμα, διότι, μὴ τὴν ἀλήθειαν, ὅα θυμώσω ἐπὶ τέλους. Ἀπὸ ἐρώτησιν εἰς ἐρώτησιν ὅα κατανηθώμεν εἰς τὴν ἀκρὰν τοῦ κόσμου, καὶ δὲν ὄα φθάσωμεν ποτὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ἱστορίας μας. Κότταξε πόσον ἀπεμακρύνθημεν σήμερον ἀπὸ τοὺς ὀδόντας, περὶ τῶν ὅποιων ἤθελα κυρίως νὰ σοῦ ὁμιλήσω ἢ ἐπιστολή μου ἐτελείωσεν, καὶ οὐδὲ λέξιν ἀκόμη σοῦ εἶπα περὶ αὐτῶν. Δὲν πειράζει ὅμως ἔμαθες ὅπως δὴποτε πρᾶγματα, τὰ ὅποια ὅα μὲς χρησιμεύουν μέχρι τέλους, καὶ δὲν ἐχάσαμεν βεβαίως τὸν καιρὸν μας σήμερον.

Ἡμεῖς οὐκ ἐμῆκεν.

ΑΓΓΕΛΙΟΣ ΒΑΛΚΟΣ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΕΡΚΩΝ

Μητροπολίτης Δέρκων διαπρέψαντας ἐπὶ ἐκκλησιαστικῇ καὶ πολιτικῇ συνείσει, ἀναφέρει πολλοὺς ἢ ἱστορία ἡμῶν αὐτὸς ὁ τελευταῖος Δέρκων ὁ πρὸ ὀλίγων μηνῶν τοσοῦτον προῶρος ἀποβιώσας, διετέλεσεν εἰς τῶν μᾶλλον ἐγκρίτων ἀρχιερέων τῆς ἀνατολικῆς ὁρθοδόξου ἐκκλησίας. Ἀλλὰ θαρρόντως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὐδεὶς τῶν ὅσοι ἐκάθησαν ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸν Βόσπορον καλλιπρεποῦς τοῦτου θρόνου, ἀνεδείχθη ἐν ἡμῖν τοῦ μεγάλου ἐκείνου Δέρκων Γρηγορίου, ὅστις ἐγένετο ἐν τῶν πολλῶν θυμάτων τῶν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν προσεχθέντων ὑπὲρ τῆς τοῦ ἔθνους παλιγγενεσίας ἐν ἀρχῇ τῆς ἐπαναστάσεως. Αἱ περιστάσεις ὑπῆρχαν βεβαίως ἐκτακτοί· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνὴρ ὑπῆρξεν ἀντάξιός τῶν περιστάσεων.

Ὁ Γρηγόριος ἐγεννήθη, μικρὸν μετὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος, εἰς Ζουμπάτσα, χωρίον τοῦ νομοῦ Ἀχαιῶν καὶ Ἠλίδος, ὑπαγόμενον εἰς τὸν δῆμον Φαρῶν καὶ ἀπέχον ἐκ Πατρῶν 8 περίπου ὁρῶν. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐγένετο καὶ ἄλλως γνωστὸν ἐπὶ τῆς ἐπαναστά-

σεως, διότι ἐν αὐτῷ ἐγεννήθη ὁ Νενέκος ἐκεῖνος, ὅστις, ἀφοῦ ὑπῆρξεν τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ἀπλησίση περὶ τὰ τέλη, συνετάχθη μετὰ τοῦ Ἰβραήμ. πασᾶ, ἀνηγορεύθη ὑπ' αὐτοῦ μπεύς καὶ ἐτιμωρήθη ἕνεκα τῆς ἐσχάτης ταύτης προδοσίας διὰ Θανάτου ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἀρχηγοῦ τῆς Πελοποννήσου Θεοδώρου Κολοκοτρώνη.

ὑπὸ τῆς φύσεως διεπλάσθη ὁ Γρηγόριος Ἰνα ἄγῃ στρατὸν μᾶλλον ἢ εἰρηνικὸν τῆς ἐκκλησίας ποιμνιον. Ἀτρόμητος καὶ πολυμήχανος ὢν, εἶχε παράστημα κυριαρχικὸν καὶ φωνὴν παρεμφερῆ πρὸς τὴν πολεμικὴν σάλπιγγα. Ἦτο δὲ τοσοῦτον ἐπιτήδειος ἱππεύς, ὥστε ἔφιππος συνέλαμβανε τὸν φεύγοντα λαγῶν. Καὶ χάρις εἰς τὸ προτέρημα τοῦτο δις ἐσώθη ἀπὸ ἐσχάτων κινδύνων. Διατελέσας τὸ πρῶτον ἐπίσκοπος Ἀκκεδαίμονος προεκάλεσε τὴν δυσμένειαν τοῦ πασᾶ τῆς Πελοποννήσου, διὰ τὴν γενναϊότητα καὶ ἐπιτηδειότητα μεθ' ἧς ἀνθίστατο εἰς τὰς καταπίσεις αὐτοῦ. Ὅθεν προσκληθεὶς νὰ μεταβῆ εἰς Τρίπολιν, εἶπε πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ ἀποσπέντα ἀξιωματικόν, ὅτι εἶναι πρόθυμος νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἅμα ἐτοιμασθῆ ὀλίγον. Βίβηθε δὲ εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἤλασεν ἀπὸ βυτῆρος πρὸς τὴν παραλίαν. Ὅτε δὲ μετὰ παρέλευσιν ἰκανῆς ὥρας ἐνόησεν ὁ Τοῦρκος ὅτι διεπαιδαγωγῆθη, δὲν ἦτο πλέον κειρὸς νὰ συλληφθῆ ὁ δραπέτης. Ὁ Γρηγόριος προλαβὼν ἀπέπλευσεν ἀμέσως ἐκ Μαρωνησίου καὶ ἀφικόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν κατώρθωσε τὴν ἀνάκλησιν τοῦ πασᾶ. Ἄλλοτε πάλιν διετέλει Βιδινίου ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ τῆς μεγάλης στάσεως τοῦ Πασθάνογλου. Ὁ ἀνὴρ οὗτος, τὸν ὁποῖον τεσσαράκοντα πιάσδες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ δαμάσωσι, περιεποιεῖτο τὸν ἡμέτερον ἱεράρχην, ἀλλὰ συγχρόνως ἐπετῆρι αὐτὸν αὐστηρότατα, ἵνα μὴ διαφύγῃ ἐκ Βιδινίου. Ὁ δὲ ἐνόει ὅτι ἢ παράτασις τῆς αὐτοῦ διατριβῆς του ἠδύνατο νὰ ἐνοχοποιήσῃ ἀσκόπως παρὰ τῷ Σουλτάνῳ αὐτὸν τε καὶ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. Παρέστησε λοιπὸν εἰς τὸν δυνάστην ὅτι εἶναι ἀναγκασιμὸς, χάριν ὑγείας, νὰ κάμνῃ μικροῦς τινὰς περιπάτους περὶ τὸ Βιδίνιον ἔφιππος. Ὁ Πασθάνογλος, ἔχων ἐνώπιόν του ἄνδρα ἱερομένον, τοῦ ὁποῖου δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τὴν ἱπτικὴν δεξιότητα, συνήυσεν εἰς τὴν παράκλησίν του τὸσφ εὐκολώτερον, ὅσφ τιμῆς χάριν διέταξε νὰ παρακολουθῆ τὸν ἀσθενῆ συνοδίαν δεληδίων. Ἄλλὰ μετὰ τινὰς ἡμέρας κατ' ἄς ὁ ἀρχιερεὺς ἐπέστρεψε τακτικώτατα εἰς τὰ ἴδια, δρασάμενος εὐλογοφανοῦς προφάσεως ἐμακρύνθη μικρὸν ἀπὸ τῆς συνοδίας καὶ ἐγένετο ἄφαντος χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸ νοήσῃ, εἰμὴ ὅτε δὲν εἰμπύρσε πλέον νὰ τὴν καταφύσῃ.

Ἐν γένει δὲ ἦτο ἀνδρῶν πανουργότατος. Πολύλακις ὅταν ὠμίλει τις αὐτῷ περὶ ὑποθέσεως

σπουδαίας, παρεκάλει τὸν λέγοντα μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτὴν ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι δὲν ἤκουσε καλῶς. Ἐρωτηθεὶς δὲ ποτε ὑπὸ φίλου του, (τοῦ μακαρίτου Γεωργίου Ἀφθονίδου, ἀνδρὸς σεβασμοῦ καὶ οἰκιστάτου ἡμῖν, ὅστις διὰ μακροῦ χρόνου τὸν ἐγνώρισεν καὶ, συνεργάτης αὐτοῦ γενόμενος, παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς τὰς λεπτομερείας ταύτας), τίνος ἕνεκα ὀξυτάτην ἔχων τὴν ἀκοὴν καὶ τὸ ἀντιληπτικὸν θαυμασίον, καθυποβάλλει ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἀκούῃ δις καὶ ἐνίοτε τρίς τὰ αὐτὰ πράγματα, «Παναγία Θεοτόκε,» ἀνέκραξε καγγάζων, «δὲν ἐνοεῖς, ὅτι ἐν ὅσῳ αὐτὸς ἐπαναλαμβάνει τὰ βηθέντα, ἐγὼ σκέπτομαι τίνα πρέπει νὰ τῷ δώσω ἀπάντησιν;» Ἔλεγε δὲ εἰς τὸν αὐτὸν φίλον «ὅταν ἐπιχειρῆς πρᾶγμα τι δύσκολον, μὴ ἀρκού ποτὲ εἰς ἓνα μόνον τρόπον διεξαγωγῆς ἔχε ἐτοιμον, ἐν ἀποτυχίᾳ, δεῦτερον, εἰ δυνατὸν καὶ τρίτον.» Καὶ ὠνόμαζε τὰς διαφορὰς ταύτας ἡχανὰς κατήματι. «Ὅταν ἀποτύχῃ τὸ πρῶτον ἀτίμημα, πέρασε εἰς τὸ δεύτερον, καὶ τούτου ματαιωθέντος εἰς τὸ τρίτον.»

Σπανίως ἐπλήρωνε τὰ χρέη του, καὶ τοσοῦτον ἐπιτηδείως διεπαιδαγύοι πάντοτε τοὺς δανειστάς, ὥστε ἀπῆρχοντο οἱ καλοὶ ἄνθρωποι πεπεισμένοι, ὅτι αὐτοὶ εἶχον ἄδικον καὶ ὄχι αὐτὸς. Ἀφ' ἐτέρου ὅμοιος ἦτο ὁ εὐποιητικώτατος τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν ἐγένετο Δέρκιον, ἔβουλον οἱ Μωραῖται οἱ ἐρχόμενοι εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς εὐρεσιν τύχης ἢ πρὸς διεκπεραιώσιν ὑποθέσεως τινος, προσήρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ σπανιώτατα δὲν ἐπετύγχανον τῆς κραταιᾶς αὐτοῦ συνδρομῆς. Τοὺς ἐβασάνιζεν ὅμοιος κατ' ἀρχὰς ὀλίγον, καὶ λέγοντας ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν κῆτακαυμένον τὸν Μωραῖα, ἠρώτα αὐτοὺς τί εἶδους Μωραῖται εἶναι. Αὐτῶν δὲ ἀμνημονούτων ν' ἀπαντήσωσιν, ἔλεγε «Τριῶν εἰδῶν Μωραῖται ὑπάρχουσι· διαβολομωραῖται, παληομωραῖται καὶ . . . μωραῖται,» διότι δὲν τολμῶμεν νὰ γράψωμεν ἐν τῷ πλῆρῳ τὴν τρίτην προσηγορίαν του. «Ἐγὼ, προσέθετε, εἶμαι διαβολομωραῖτης» ὅπερ δὲν τὸν ἐμπαδίξε τῶν νὰ εὐεργετῆ αὐτοὺς πάσῃ δυνάμει. Δὲν ἦτο δὲ ἔμμοιρος παιδείας ἰκανῆς καὶ ὁμιλῶν περὶ τῆς ἀμαθείας, ἦτις, ὡς μὴ ὄφελον, ἐπεκράτει παρὰ πολλοῖς τῶν λειτουργῶν τοῦ Ἰψίστου, ἀνέφερε μετὰ θλίψεως, καλυπτομένης, ὡς πάντοτε, ὑπὸ τοῦ βροντώδους αὐτοῦ γέλωτος, ἀρχιερέα τινὰ οὕτω πως ἐν Νευπλίῳ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος προαιμάσαντα «Ἰὼς ἐκείνην, λέγω, τὴν περισημον μεγαλοπόλιν Σμύρνην (φαίνεται ὅτι ὁ ἀγορευόμενος ἦτο Σμυρναεὺς ἢ ἔζησεν ἐπὶ πολὺ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ), ὅλος ὁ κόσμος συγχάζει τακτικῶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ γνωρίζει τὸ εἶναι του. Ὁ μπακάλης περπατεῖ ἔάν μπακάλης, ὁ παπουτζῆς ἔάν παπουτζῆς. Ἐσεῖς ἐδῶ δὲν ἔξέρω τι κάνετε. Τὶ κερᾶστα παπαδιά, τί κε-

ράτσα βάρφανα ἔάν καζὰ μπιρμπονίδες.» Καὶ ἐξηκολούθησε διὰ τοιοῦτων παρεβολῶν καὶ τοιαύτης ἐκλεπτῆς γλώσσης νοουθετῶν τὸ ποιμνίον του καὶ προτρέπων αὐτὸ νὰ προσέρχεται εἰς τὰς θείας ἀκολουθίας, τὸσφ μᾶλλον ὅσφ δεινὴ ἐμάστιζε τὴν χώραν πανόλης μέχρως οὐ παρασυρθεὶς ὑπὸ τοῦ φοβεροῦ ταύτης φάρματος καὶ παντελῶς ἀπολέσας τὸν εἰρμὸν τοῦ λόγου, «κἂν διὰ τὴν πανούκλαν,» ἀνέκραξεν εὐλαβῶς, «ἧς γένετο πάντα ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν.»

Ὡς Δέρκιον ἐδέθησε δὲ συμπράξῃ ἀλληλοδιαδόχως μετὰ δύο προισταμένων, οἵτινες πολὺ ἀπέχοντο τοῦ νὰ ὁμοιάζωσι πρὸς ἀλλήλους. Ὁ Κύριλλος Ζ' (1813-1818) ὑπῆρξεν ὁ λογιώτερος τῶν πατριαρχῶν μετὰ τὸν Σαμουὴλ, κατὰ τὴν ὁρθὴν τοῦ Κούμα παρατήρησιν ἄλλὰ τοῦτο μόνον εἶχε κοινὸν πρὸς τὸν ἀνορθωτὴν ἐκείνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Καίπερ σφώτατος ὢν ἀνθρώπων, ἦτο παντάπασιν ἄμοιρος διοικητικῆς ἱκανότητος. Ὁ προκατόχος του Ἰερεμίας Δ', ὅσον ἀναλφάβητος καὶ ἂν ἦτο, ἐξέπληττε τοὺς περὶ αὐτὸν «δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων» γινόμενος τῶν πραγμάτων ὁ δὲ Κύριλλος ἐνετρόφα μὲν περὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων ἀριστουργημάτων, ἀλλὰ διηπόρει πάντοτε περὶ τοῦ πρακτέου. Ἐνοεῖται ὅτι τοιοῦτον ὄντα καὶ προσέτι ἀγαθώτατον, ὁ Δέρκιον τὸν ἐπαίξεν εἰς τὰ δάκτυλά του καὶ ἐλάμβανε τὸσφ μᾶλλον ἀφορμὴν νὰ διδάσσει πρὸς αὐτὸν, ὅσφ ὁ μὲν Κύριλλος ἀνῆκεν εἰς τὴν βωσιανὴν μερίδα τῶν Μουρουζῶν, ὁ δὲ Δέρκιον εἰς τὴν γαλλίζουσαν τῶν Σούτσων. Οἱ Μουρουζαὶ εἶχον τότε προκαλέσει βεζυρικὴν δικταγῆν, δι' ἧς οἱ ἐγκριτώτεροι τῶν ἀρχιερέων, ἀντίπαλοι αὐτῶν ὄντες, παρεγγέλλοντο ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἰδίας ἐπαρχίας. Ὁ Δέρκιον διαδίδει ἀμέσως, διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων ἀποστόλων, εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ Βυζαντίου, ὅτι δεινὴ ἀπεφασίσθη καταδρομὴ κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ, ὠφεληθεὶς ἀπὸ τῆς ὥρας τοῦ ἐσπεριοῦ, εἰσέρχεται εἰς τὸν ναὸν τοῦ πατριαρχείου, μεταβάλλει τὴν ἀπλὴν ταύτην ἀκολουθίαν εἰς δέησιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας, βλέπει συρρέοντα πολλὰ πλήθη, διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσιν αἱ πόλαι, καὶ, ἐνῶ διὰ τῆς βροντώδους καὶ κατανυκτικῆς αὐτοῦ φωνῆς πρὸς τὸν Ἰψίσον συνεχίει τοὺς ἀπειραθίμους παρεστῶτας, διαμηνύει ἐναυτῷ πρὸς τὸν μέγαν βεζύρη, δι' ἐπιτηδείων πρὸς τοῦτο ἀπεσταλμένον, ὅτι στάσις ἐπίκειται ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν ἕνεκα τῆς ἐκδοθείσης δικταγῆς. Ὁ δὲ βεζύρης, ὅστις δὲν εἶχε κἀνὸν συμφέρον νὰ ἐπιμείνῃ καὶ εἶχε παραγγείλει τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀρχιερέων ἀπλῶς διὰ τὴν εὐχαριστήσῃ τοὺς Μουρουζαί, δὲν διατάζει νὰ ἀνακαλέσῃ τὸ θέσπισμα. Ἄλλὰ μωρία εἶναι ὅσα ἀντέταξεν ὁ Δέρκιον κατὰ τῆς πρὸς αὐτὸν δυσμενείας τῶν

πολιτικῶν ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἀφελείας μεθ' ἧς ὁ Κύριλλος ἐγένετο ὄργανον αὐτῶν.

Ὁ δὲ ἱερομάρτυς Γρηγόριος Β' (1810-1821) ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος. Δὲν διεκρίνετο μὲν ἐπὶ ἐξαιρέτῳ παιδείᾳ, ἀλλ' εἶχε κράτιστον διοικητικὸν νοῦν αἰ διανοητικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις εἶχον μαρανθῆ ὁμοιωσῶν ἐπὶ τῆς τρίτης ταύτης πατριαρχείας του, τὸ ἀρχικὸν ὅμως ἀξίωμα παρέμεινε ἀπαραιρέτως ἐν αὐτῷ καὶ μέχρι τέλους εἰς οὐδένα ἐπέτρεψε νὰ κρατήσῃ ἀντ' αὐτοῦ τοὺς οἰκίας τῆς ἐκκλησίας. Πολλοὶ δὲ ὑπῆρχον λόγοι δι' οὓς φυσικώτατον ἦτο νὰ ὁμονοῆ ὁ Δέρκιον πρὸς αὐτόν. Ἀμφότεροι ἦσαν Πελοποννήσιοι καὶ ἀμφότεροι ἀνήκον εἰς τὴν Σουσιανὴν μερίδα. Ἄλλὰ τὸ ἀνήσυχον τοῦ Ζουμπατιώτου πνεῦμα δυσκόλως ἠδύνατο νὰ συμπράξῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ μετ' αὐτοῦ τοῦ δόξου ἀυτῷ Δημητριάδου. Καὶ ἀπῆντα μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τεύχος δυσπόρητον, δὲν ἔπαυεν ὅμως ἀδικαλιπτῶς ἐπαγόμενος τοὺς κριτοὺς καὶ τὰς γελῶνας τῶν ἐνοστάσεων καὶ παραστάσεων αὐτοῦ. Διατέλει τότε διάκονος τοῦ Δέρκιον νεώτατος ἐπὶ ὁ Γρηγόριος ἐκεῖνος, ὅστις ἐμελλε βραδύτερον ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Γρηγορίου ΣΤ' νὰ κλείσῃ δις τὸν πατριαρχικὸν θρόνον διὰ τῆς συνέσεως αὐτοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, διατελῶν ἔχρι τῆς παρούσης ὥρας τῆ εὐδοκίᾳ τοῦ Ἰψίστου τὸ ἀγλάισμα τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν. Ὁ Δέρκιον διατρέβων εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ ἐν Θεραπείᾳ, ἀπέφυγε τοῦ νὰ βλέπῃ συνεχῶς τὸν Οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ διὰ τοῦ ὁμωνύμου δικηγόρου ἠκροβόλιζετο πόρρωθεν μετ' αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄγγελος ἦτο νεώτατος εἰσέτι, ὡς εἶπομεν, ἄπειρος λόγων καὶ πραγμάτων, κατὰ πᾶσαν ἀποστολὴν ἐγύμναζεν αὐτὸν ἐπὶ μακρὸν περὶ τοῦ λεκτέου, αὐστηρῶς παραγγέλλων νὰ μὴ μεταβάλλῃ ἢ μεταθέσῃ οὐδὲ λέξιν τοῦ γυμνάσματος. Οὕτω δὲ παρασκευασθεὶς ὁ νέος Γρηγόριος, ἀπῆρχετο εἰς τὸ Βυζάντιον, παρίστατο ἐνώπιον τοῦ πατριαρχοῦ καὶ γονυκλιτήσας καὶ ἀσπασθεὶς εὐλαβῶς τὴν δεξιάν αὐτοῦ, ἀπεσύρετο ἔπειτα εἰς τὴν δέουσαν ἀπόστασιν καὶ ἀπήγγελλεν ἀπροσκόπως καὶ ἀταράχως τὴν ἐπιτραπέσιαν αὐτῷ ἐντολήν, πολλάκις μακρὰν οὔσαν. Ἐν τῷ μεταξύ ὁ πατριάρχης εἰθύμωνε πολλάκις καὶ διὰ τῆς ἐμπεδευμένης ἤδη ἐνίοτε γλώσσης του διεκοπτε τὸν λέγοντα. Τότε παρενέβαινε ὁ παριστάμενος γραμματικὸς Γεώργιος (Ἀφθονίδης) ὑπολαμβάνων «Δεσπότη μου, ἀφετέ τον νὰ τελειώσῃ ἔμαθε τὸ μάθημά του καὶ πρέπει νὰ τὸ ἐκστηθίσῃ.»

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον καταγίγῃ φοβερὰ ἐμελλε νὰ ἀναρπάσῃ καὶ νὰ καταστήσῃ ἐκποδῶν τὰ τε παίγνια ταῦτα καὶ τοὺς περὶ αὐτὰ ἐνδιατρίβοντας περιφανεστάτους ἀνδρας, Γρηγόριον, Κύριλλον, Δέρκιον. Ὁ Δέρκιον συνελθὼν ἀπὸ τῆς 9 μαρτίου 1821, ἦτοι μῆνα δολοκλήρον πρὸς τῆς

ἀπαισίας ημέρας καθ' ἣν ἀπηγχονίσθη καὶ οἰκτρῶς περιυβρίσθη ὁ ὑπατος τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν λειτουργός. Κατ' ἀρχάς εἰσιώπησεν. Ἄλλ' ὅταν εἶδεν ἀπὸ τῆς 22 μιλίου καὶ ἐφεξῆς τὰ θύματα σωρηδὸν πίπτοντα ὑπὸ τὸν πέλκυν του δημίου, ὅταν ἤκουσε τὰς τραγικὰς περιπετειάς τῆς τελευταίας τοῦ πατριάρχου, ἀντήχησεν ἀμέσως ἡ πολιτικωτάτη αὐτοῦ φωνὴ καὶ εὔρε τὸν τρόπον νὰ φθάσῃ μέχρι τῶν ἔστων τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ καὶ νὰ παραστήσῃ εἰς αὐτὸν ἐπανειλημμένως, ὅτι κακὴ εἶναι ἡ ὁδὸς εἰς ἣν παρέσυρεν αὐτὸν ὁ σύμβουλος του Χαλέτ Ἐφένδης, ὅτι αἱ ἀνελεήμονες καὶ ἀδικαστοὶ αὐταὶ σφικαὶ οὐδὲν ἄλλο κατορθοῦσιν εἰμὴ νὰ ἐπιχέωσιν ἕλκινον εἰς τὸ πῦρ, καὶ ὅτι οὕτω πολιτευόμενος οὐδέποτε θέλει καταπαύσει τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν. Οἱ σοφοὶ οὗτοι λόγοι, οἵτινες ἦσαν τοσοῦτον σύμφωνοι πρὸς τὰς ἀδικόπους παραστάσεις τῶν ἀντιπροσώπων ἑλλων τῶν ἄλλων δυνάμεων, ἐπροξένησαν ἐπὶ μικρὸν ἐντύπωσιν εἰς τὸν Μαχμούτ, ὅστις διέταξε νὰ μὴ θανατωθῇ ὁ ἄνθρωπος αὐτός. Ἄλλ' ὅτε ἐφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἡ ἀγγελία τῆς πρώτης τουρκικοῦ δικροῦ πυρπολήσεως, ἣν κατώρθωσε τῆ 27 μαίου ὁ Παπανικολῆς, ὁ Σουλτάνος, ἐξωφρενῶν γενόμενος, εἶπε νὰ θανατωθῶσι πάντες οἱ τότε ἐν ταῖς φυλακαῖς εὐρισκόμενοι, ὁ δὲ Χαλέτ Ἐφένδης, ἀφελούμενος ἐκ τῆς παραφορᾶς τοῦ κυρίου του, παρηγγεῖλε νὰ ἀπαγχονισθῶσιν ἀμελλητί οἱ ἐπιζῶντες ἐπὶ ἐκ τῶν συλληφθέντων ἀρχιερεῖς, ὁ Δέρκων, ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὁ Τουρνόβου καὶ ὁ Θεσσαλονίκης.

Καὶ τότε παρεστάθη σιγῆν, καθ' ἣν ἐμελλεν ὁ αἰδιδίμος νὰ ἐπιθέσῃ τὴν κορωνίδα εἰς τὸ μέγα ὄνομα, ὅπερ ἐκτίσαστο δι' ἄπαντος τοῦ βίου, ὅτι εἶχεν ἀπτόητον τὸ φρόνημα καὶ ἀδιάσειστον τὴν πίστιν. Ἀκάτιον κομίζον τὰ τέσσαρα θύματα καὶ τὸν δῆμιον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ Κρατίου κόλπου καὶ ἤρχισε νὰ διακλέῃ παρὰ τὴν Ἑβρωπαϊκὴν παραλίαν τοῦ Βοσπόρου. Οἱ τρεῖς τοῦ Δέρκων σύντροφοι ἦσαν ὀπισθοῦν ἐπτοημένοι, ἀλλ' αὐτὸς, ἀγέρωχος πάντοτε, παρεμύθει τοὺς ἄνδρας καὶ ἐθάβησε καὶ ἔψαλλε τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Ὄταν προσωρμίσθη τὸ ἀκάτιον εἰς Ἀρζουτάιοι, πρῶτος ἀπήχθη εἰς τὴν ἀγγλὴν ὁ Τουρνόβου. Τὴν στιγμὴν ταύτην οἱ ἄλλοι ἀπέτρεψαν τοὺς δακρύοντας αὐτῶν ὀφθαλμούς, ὁ δὲ Δέρκων ὄρθιος ἰστάμενος καὶ παρακολουθῶν τὸ θῦμα μέχρι τῆς τελευταίας περιπετείας τοῦ θανάτου, ἀνέκραξε διὰ τῆς στενωπέρας αὐτοῦ φωνῆς: «Μακαρία ἡ ὁδὸς ἡ πορεύη σήμερον.» Καὶ τὰ αὐτὰ ἀπαρράλλκτως ἐγένοντο εἰς Μέγα Ἐσῦμα, ὅπου ἀπηγχονίσθη ὁ Ἀδριανουπόλεως, εἰς Νεοχώριον ὅπου τὸν αὐτὸν ἔλαβε θάνατον ὁ Θεσσαλονίκης. Τελευταῖον προσωρμίσθησαν ἐν Θεραπεύσει. Ὁ Δέρκων, καίπερ ὑπερβόρμηκοντού-

της ὦν, ἐπήδησεν ἑλαφρὸς καὶ θαρράλεος εἰς τὴν ἀποβάθραν ὡς ἂν ἀτήρχετο ἐπὶ Ὀρίανθον. Πλησιάζας δὲ εἰς τὴν πύλιν τῆς μητροπόλεως, ὅπου εἶχε παρασκευασθῆ ἡ ἀγγλὴν, ἀπέκρουσε τὸν δῆμιον προσελθόντα ἵνα δέσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ παραλάβῃ τὸ ὠρολόγιόν του, εἰπὼν ὅτι αὐτοῦ ζῶντος οὐδεὶς θέλει ἐπιθέσει χεῖρα ἐπ' αὐτοῦ, ὡς οὐδεὶς μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἐπέθηκεν' ἐπειτα ἀνέβη εἰς τὸ βάθρον τῆς ἀγγλῆς, ἔθηκε τὸν βρόχον περὶ τὸν τράχηλον, ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἀπολακτίσας τὸ βάθρον, παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Κύριον. Ἐὰς λεπτομερείας ταύτας διηγήθη μετὰ ταῦτα αὐτὸς ὁ δῆμιος, ὅστις ἐκ Χριστιανῶν ἑλλων τὸ γένος καὶ καταδικασθεὶς νὰ τελέσῃ τὰς θυσίας ταύτας, μετενόησε κατόπιν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ εὔρεν ἄσυλον ἐν τοῖς πατριαρχείοις.

Τοιοῦτοτρόποις ἔζησε καὶ ἐτελεύτησεν εἰς τῶν ἐπιφανεστάτων ἀντιπροσώπων τῆς γενεᾶς ἣτις ἐθερίσθη ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως.

K. ΠΑΠΑΡΗΘΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΙ ΕΣΤΙ ΠΑΤΡΙΣ

Ὁ γέρον Σοφοῦρ κατήνησεν ἀληθὲς ἐρείπιον' διότι ἀντὶ τοῦ δεξιῦ βραχίονος ἔχει μακρὰν χειρὶδα, ἀντὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς ξύλον, ἐνῶ ὁ ἕτερος μὲλις σύρεται' ὑπεράνω ὅμως τῶν ἐρείπιων τούτων ἀνυψοῦται φαῖδρον καὶ γαλήνιον πρόσωπον. Ἦ φωνή, τὸ εὐέμμα διεσπινεῖται δραστηριότητα καὶ ἀγαθότητα, καὶ μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν τὸ σῶμα κατεστράφη, ἡ ψυχὴ σώζεται ἀκεραία. Προσεβλήθη μὲν, ὡς ἐμφαντικῶς λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Σοφοῦρ, τὸ τεῖχος τοῦ φρουρίου, μένει ὅμως ἀπρόσβλητος ἡ φρουρά.

- Ποῦ ὑπηρετήσας; ἠρώτησά ποτε αὐτόν.
- Εἰς τὸ πυρροβουλίκον, ἀπεκρίθη, ἐπὶ δημοκρατίας, καὶ ἐπειτα εἰς τὴν αὐτοκρατορικὴν φρουράν. Πικρυνέθη εἰς Ἰεμμάπην καὶ εἰς Οὐατερλώ, ἣτοι εἰς τὰ βαπτίσια καὶ εἰς τὴν κηδεῖαν τῆς δόξης μας.
- Ἐγὼ δὲ ἐβλεπον αὐτὴν ἀτενώς.
- Καὶ πόσων χρόνων ἦσο εἰς τὴν Ἰεμμάπην;
- Δεκαπέντε περίπου.
- Καὶ τὸσῶν νέος ἀπεμάσισας νὰ ὑπηρετήσας;
- Δὲν τὸ ἀπεμάσισα ἐγὼ, οὔτε κἂν εἶχε παράσει ἀπὸ τῶν νοῦν μου' ἰδοὺ τί συνέβη' εἰργαζόμεν εἰς κατάστημα κατασκευάζον παιγνιδάκια διὰ τὰ μικρὰ παιδία, χωρὶς ποτε νὰ φαντασθῶ κἂν ὅτι θὰ ζήτησῃ ἡ Γαλλία ἀπὸ ἐμὲ ἄλλο τι παρὰ κούκλας, σκυλάκια, τραπεζάκια καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ἐνίοτε ὑπήγαγον εἰς ἐπίσκεψιν ἐνὸς γέροντος θεῖου μου κατοικοῦντος εἰς τὰς Βιγκένας, παλαιοῦ στρατιώτου πολεμῆ-

σαντος εἰς Φοντενοῦ, Ικανωτάτου νὰ διδάξῃ καὶ στρατάρχας. Ἄλλὰ κατὰ δυστυχίαν τῆ καρῶ ἐκείνῳ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔτρεχαν μὲ τὸν ἀτμὸν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ θεῖός μου τὸν ὅποιον δὲν ὠνόμασε πρίγκηπα ὁ Ναπολέων, ἦτον ἀπλοῦς ἀνυπολογαγὸς ἀτόμαχος. Ἐπρεπε νὰ τὸν ἐβλεπες μὲ τὴν στολὴν του, μὲ τὸ παράσημόν του, μὲ τὸ ξύλινόν του ποδάριον, μὲ τὸ ἄσπρον μυστάκιον καὶ τὸ ὠραῖον πρόσωπόν του! . . . θὰ ἔλεγες ὅτι ἦτον εἰκὼν γέροντος ἤρωος, ἐξ ἐκείνων οἵτινες κρέμανται εἰς τὰς Βερσαλλίας. Ὅσαίς τὸν ἐπισκεπτόμην μ' ἔλεγε πράγματα, τὰ ὅποια ἐχαράττοντο εἰς τὸν νοῦν μου' ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν τὸν ἤϊρα πολὺ συλλογισμένον.

- Ἰερώνυμε, μὲ εἶπεν, ἔμαθες τί συμβαίνει εἰς τὰ σύνορα;
- Ὅχι, θεῖέ μου, ἀπεκρίθην.
- Ἡ Πατρίς κινδυνεύει, ἐπανέλαθεν.
- Ἐγὼ ὅμως δὲν ἐνόησα παραπολὺ τί εἶπε' μικρὰν μόνον ἀνησυχίαν ἠσθάνθην.
- Ἴσως, ἐπανέλαθε, δὲν ἐσκέφθης ποτὲ τί ἐστὶ Πατρίς.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔβαλε τὴν δεξιάν του εἰς τὸν ὄμῶν μου καὶ ἐξηκολούθησε:

—Πατρίς εἶναι ὁ τόπος τὸν ὅποιον βλέπεις, αὐτὸς ὁ ὅποιος σὲ ἀνέθρεψε καὶ σὲ ἐνδύσει' εἶναι ὁ ἀγρός, αἱ οἰκίαι, τὰ δένδρα τὰ ὅποια σὲ περικυκλῶνουν, τὰ κοράσια αὐτὰ τὰ ὅποια τρέχουν γελῶντα ἐκεῖ κάτω, τὰ πράγματα ὅσα ἠγάπησας, αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Οἱ νόμοι οἱ ὁποῖοι σὲ προστατεύουν, ὁ ἄρτος τὸν ὅποιον κερδαίνεις μὲ τὸν ἰδρωτὰ σου, ἡ συνομιλία σου μὲ τοὺς ἄλλους, ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη τὴν ὅποιαν σὲ προσενοῦν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πράγματα μεταξὺ τῶν ὀποίων ζῆς, ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Τὸ μικρὸν δωμάτιον ὅπου εἶδες ἄλλοτε τὴν μητέρα σου, ἡ μνήμη τὴν ὅποιαν σὲ ἀφῆκεν, ἡ γῆ ὅπου ἀναπαύονται τὰ κόκκαλά της, αὐτὰ εἶναι ἡ Πατρίς. Παντοῦ τὴν βλέπεις, παντοῦ τὴν αἰσθάνεσαι. Φαντάσου, τέκνον μου, τὰ δικαιώματά καὶ τὰ καθήκοντά σου, τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἀνάγκας σου, τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην σου, κατὰταξε ὅλα αὐτὰ ὑπὸ ἓν ὄνομα, καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ εἶναι ἡ Πατρίς.

Καὶ ἐνόσῳ ὠμίλει ὁ γέρον θεῖός μου, ἐγὼ ἐκυριεύομην ἀπὸ ἀνεξήγητον αἰσθημα καὶ ἔτρεχον τὰ δάκρυά μου.

—Ἐνοῶ, ἀπεκρίθην' Πατρίς εἶναι ἄλλη οἰκογένεια, εἶναι τὸ τεμάχιον τοῦ κόσμου, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς προσήλωσε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν μας.

EMILE SOUVENIR.

Ὁ Θεμιστοκλῆς πωλῶν ἐν τῶν κτημάτων του διέταξε τὸν κήρυκα νὰ κηρύττῃ ὅτι ἔχει καὶ γέγονα κελῶν.

Ἐπειδὴ ἡ ἐπανέστασις τῆς Ἑρζεγοβίνης ἐγένετο ἀπὸ τινος χρόνου μία τῶν μεγάλων πολιτικῶν ἐνσχολήσεων τῆς ἡμέρας, θεωρήσαμεν ἔγκαιρον τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐπομένης μελέτης τῆς γλώσσης ταύτης. Ἡ μελέτη αὕτη μεταφράσθη ἐκ τῶν φυλλαδίων τῆς 15 νοεμβρίου καὶ 1 δεκεμβρίου 1875 τοῦ Journal des Debats, μεταφράσθη δὲ ἐλευθέρως, παραλειφθέντων τῶν μερῶν ὅσα ἐκρίθησαν ἐποσειῶδη, ἢ καθαρῶς στρατιωτικὰ.

Σ. τ. Δ.

ERZEGOVINI

Μελέτη ἱστορικὴ, γεωγραφικὴ, πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἱΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΟΨΙΣ

Ἡ σημερινὴ Ἑρζεγοβίνη ἀπετέλει ἄλλοτε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Κροατίας καὶ ὠνομάζετο κομητεία τοῦ Χούμ. Ὑστερα τῷ 1326, ἣτοι τὰς ἀρχὰς τῆς 14' αἰκονταετηρίδος, προσηρτήθη εἰς τὴν Βοσνίαν καὶ ἀνυψοῦν εἰς ἀνεξάρτητον δουκάτον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας Φρειδερίκου τοῦ Ι', ὠνομάσθη δὲ δουκάτον τῆς ἁγίας Σάβας (ducatum sanctae Sabae). Ἐκ τούτου ἔχει τὴν ἀρχὴν ἢ ἐν ταῖς βοσνικαῖς καὶ τουρκικαῖς παραδόσεσιν ἐπωνυμία τῆς Ἑρζεγοβίνης, ἐκ τοῦ τίτλου δηλονότι Herzog (δοῦξ), ὅστις ἐδόθη τῷ 1449 ὑπὸ Φρειδερίκου τοῦ Δ' πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς χώρας Ράνιτς (Στέφανον). Τῷ 1466 ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐκυριεύθη ὑπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ ἐγένετο ἐπαρχία, ἣτοι σαντζάκιον, ὑπαρχθεῖσα ὑπὸ τὸν διοικητὴν τῆς Βοσνίας. Οὕτως ἐξέλιπεν ἡ αὐτονομία τῆς ἐπαρχίας ταύτης' πολλοὶ δὲ τῶν χριστιανικῶν οἰκογενειῶν ἐπαμφελήθησαν τῆς περιστάσεως ἵνα ἀποστατήσωσιν εἰς τὸν Ἰσλαμισμὸν. Ἦ γῆ καλλιεργέτο ὑπὸ ἀγροτῶν, οἵτινες ἔμειναν Χριστιανοί, καὶ διενεμήθη μεταξὺ τῶν Μουσουλμάνων, τῶν ἀπολύτων κυρίων τοῦ ἐδάφους. Ἦ εἰρήνη τοῦ Κάρλοβιτς τῷ 1699 προσδιώρισε τὰ ὅρια τῆς Δαλματίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, ἣτις ὀριστικῶς προσηρτήθη εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ ἐπαρχία αὕτη ἀποτελεῖ μέρος τοῦ βιλαετίου τῆς Βοσνίας εἰς ἣν προσηρτήθη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν σαντζάκιον (ἐπαρχία). Ὁμοιος τοῦ Μακροβουίνου πρὸς νότον, καὶ τῆς Δαλματίας πρὸς δυσμὰς, ἀπτεται τῆς Βοσνίας πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς ἀνατολάς. Ἦ Ἑρζεγοβίνη εἰσῶσε πρὸς νότον καὶ κατὰ τὸ κέντρον εἰς τὴν Δαλματίαν, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ναρέντα καὶ ἀντικρὺ τῆς νήσου Sabienello, καὶ καθιστᾶ οὕτω ἐγκλειστον ἐν ξένη (enclave) τὴν τοῦ Κλέκ καὶ τὴν τῆς Σουττορίνας χώραν. Ἄλλὰ δι' εἰδικῆς συνθήκης, ἡ θάλασσα ὡς καὶ ἡ παρὰ τὴν παραλίαν ὁδὸς ἀνήκουσιν εἰς τὴν Αὐστρίαν' καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ παρόντι πολέμῳ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα δὲν δύνανται νὰ ἀποβιβάσθωσιν οὔτε εἰς τὸν ἀξιόλογον λιμένα τοῦ Κλέκ οὔτε νὰ ποιήσωσι χρῆσιν τῆς παρακτίου ὁδοῦ ἀνευ ἀδείας τῆς Αὐστριακῆς κυβερνήσεως. Ἦ ἰδιαιτέρα αὕτη σύμβασις ἀνέρ-

χεται εις τους χρόνους, οτε η Βενετία είχε την κυριαρχίαν και επί της Αδριατικής παραλίας. Η δημοκρατία της Ραγούσης δεν ήδυνήθη τότε να εύρη μέσον καλήτερον όπως προστάτευσεν την χώραν αυτής από των επιδρομών των Βενετών, ειμή την απομόνωσιν και το να καλυφθῆ προς βορρᾶν και νότον διὰ στενῆς λωρίδας γῆς τῆς Τουρκικῆς χώρας.

Η έκτασις τῆς χώρας εἶναι 220 τετραγωνικά μίλια περίπου, ἔχει δὲ 230,000 κατοίκων.

ΟΓΚΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Περιγραφή τῶν ὄρεων.

Η Ἐρζεγοβίνη, ἀριθμοῦσα 482 περίπου χιλιόμετρα μήκους, 80 δὲ πλάτους, εἶναι θαυμαστὰ χώρα ὑπὸ τὴν ἐποψίν χωρογραφικῆς καλλονῆς. Η Ἐρζεγοβίνη εἶναι ἡ Ἑλβετία τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀνατολῆς, ἀλλ' Ἑλβετία τῆς ὁποίας τὰ ὄρη δὲν ἀνοψοῦνται μέχρι τῆς χώρας τῶν χιόνων και παγετῶν.

Τὰ ὄρη τῆς Ἐρζεγοβίνης συνάπτονται ΒΑ. μὲν πρὸς τὰς Δυναρικὰς Ἀλπεις, αἵτινες εἶναι ἐπέκτασις τῶν Ἰουλείων Ἀλπεων και αἱ ὁποῖαι διαχωρίζουσι τὴν Βοσνίαν ἀπὸ τῆς Δαλματίας, ΝΑ. δὲ πρὸς τὰ ὄρη τοῦ Σκάρδου, ἐκφυάδος δυτικῆς τοῦ Αἴμου. Η ὄρεινὴ λοιπὸν σύνθεσις τῆς χώρας ταύτης στηρίζεται ἐπὶ τῆς σειρᾶς τῶν Ἀλπεων και τοῦ Αἴμου, αἱ διαιρέσεις δὲ και αἱ ἐκφυάδες αἱ σχηματιζόμεναι ἐκ τῆς ἐπέκτασεως τῶν δύο τούτων συστημάτων εἶναι ἀκριετὰ συγκεχυμένα.

Αἱ σειραὶ τῶν ὄρεων τῆς Βοσνίας και τῆς μεσημβρινῆς αὐτῆς ἐπαρχίας τῆς Ἐρζεγοβίνης κατὰ τὴν πλείστην αὐτῶν ἀνάπτυξιν προσομοιάζουσι πρὸς τὰς τῆς δυτικῆς Ἑλβετίας τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ὡς ἐκεῖναι οὕτω και αὐταὶ σύγκεινται κυρίως ἐκ βράχων τιτανειδῶν και ἀναπτύσσονται ὡς τεῖχη παράλληλα, τραχυνόμεναι ὑπὸ κορυφῶν ὄρειων ὡς ἐκεῖναι οὕτω και αἱ σειραὶ τῶν ὄρεων τῆς Βοσνίας ἀποτελοῦσιν ἐν συνόλῳ ὄροπέδιον ἐξ αὐλάκων παραλλήλων, διατεθειμένων ὡς διαδοχικῶν βαθμίδων ἰδανικῆς κλιτύος ἀρκούντως λείας.

Τὰ ὄρη ταῦτα ὑπὸ καθολικὴν ὄψιν παρίστανται ἔρημα και μελαγχολικά. Κατὰ τὸ πλείστον εἶναι τραχέα και πετρώδη, γυμνὰ φυτῶν και ὑδάτων· ἀληθῆ δάση δὲν ἀπαντᾷ τις εἰμή πρὸς δυσμὰς, ὅπου τὸ ἔδαφος εἶναι ὀπωσοῦν παραγωγόν. Αἱ ἀκαρποὶ γαῖαι και τὰ δάση εἶναι τετρακίς πολυαριθμότερα τῶν καλλιεργημένων.

Ὁ Κεῖπερτ ἐν τῷ γάρτῃ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας δὲν κατονομάζει οὐδεμίαν σειρὰν ὄρεων τῆς Ἐρζεγοβίνης, ὁ δὲ πλοίαρχος Ροσκέβιτς δὲν εἶναι ἐξηγητικώτερος τούτου· ὁ An-drievau Goujou και ὁ Dissieux περιγράφουσι ἀκριβέστερον τὸ ὄρογραφικὸν σύστημα, ἀλλὰ κατὰ τὸν μὲν αἱ Δυναρικαὶ Ἀλπεις διατρέχουσι ἀποκλειστικῶς τὴν Δαλματίαν κατὰ

μήκος τῶν Τουρκοδαλματικῶν ὄρειων, ἐνῶ κατὰ τὸν ἕτερον εἰσέρχονται διὰ τῆς Κροατίας και τῆς Βοσνίας και διατρέχουσι κατὰ μήκος τὴν Ἐρζεγοβίνην μέχρι τοῦ Μαυροβουνίου, ἐπὶ κορυφῆς τοῦ ὁποίου τὸ ὄρος Σκάρδος διαδέχεται τὰς Δυναρικὰς Ἀλπεις. Κατὰ τὸν Sainte-Marie τὰ ὄρη Βράν, Ἰβαν-πλανίνα, Τερσκοβίτσα, ἀποτελοῦσι τὸ πρὸς Β. ὄριον διὰ τῆς Βοσνίας συνάπτονται πρὸς τὰς Δυναρικὰς Ἀλπεις, ὡς και τὸ Βραβᾶτζ, Βλάχ, Λεπάτα, Πορίμ και ἄλλα κείμενα θνωθεν τοῦ Μοστάρ και ΒΑ. τῆς ἐπαρχίας. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει και περὶ τῶν ἐκφυάδων τῶν κειμένων μεταξὺ Αἰβνίου, Μοστάρ, Δουβούχκα και Τρεβίνης. Τὰ πρὸς Δ., ΝΑ. και ΒΑ. ὅμως συνάπτονται πρὸς τὸν Σκάρδον διὰ τοῦ ὄρους Δόρμιτορ, ὅστις εἰς τὰ ὄρια τοῦ Μαυροβουνίου ἀποτελεῖ τὸν κεντρικὸν πυρῆνα τῆς ὄρογραφικῆς ἀναπτύξεως, πρὸς ἣν συνδέονται τὰ ὄρη Δούγας, Οὐτάχ, Βολογιάν, Δυμόχ, Γράδες, Μορινᾶ, Βάβα κλπ.

Οἱ γεωγράφοι δὲν εἶναι ὡσαύτως σύμφωνοι περὶ τῆς ὄρογραφίας τῶν τοπογραφικῶν ὀνομάτων τῆς Ἐρζεγοβίνης. Οἱ μὲν ἐξευρωπαϊζουσι τὰ ὀνόματα, ἄλλοι δὲ τηροῦσι τὴν σλαβικὴν προφορὰν· ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν ὄρογραφίαν ἣν ὁ Sainte-Marie τηρεῖ ἐν τῇ περὶ Ἐρζεγοβίνης γεωγραφικῇ μελέτῃ αὐτοῦ.

Αἱ Δυναρικαὶ Ἀλπεις λαμβάνουσι διάφορα εἰδικὰ ὀνόματα· οὕτως ὁ ὄγκος ὅστις ἐκτείνεται μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ναρέντα, τοῦ Ράμα και τοῦ Βέρβου, ἀποτελεῖ τὴν σειρὰν τοῦ ὄρους Δινάρα, οὗ τὸ μήκος, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι Βόζνοκ εἶναι 315 ἕως 316 χιλιόμετρα, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου τὸ πλάτος παραλλάσσει κατὰ πολὺ, καθόσον, ἐνῶ μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ράμα και Βέρβου εἶναι 11,298 ἕως 18,830 μ., μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ναρέντα και τοῦ Δρίνα ἀνέρχεται και μέχρι 37,660 μ. Τὰ σπουδαιότερα ὄρη μετ' αὐτὸ εἶναι τὸ Σατώρ και τὸ Σταρελίνα, συνεχῆ πρὸς τὸ ὄρος Δινάρα και ὕψους 1700 μέτρων, τὸ Ραδούτζα-πλανίνα μεταξὺ τῶν πηγῶν τοῦ Ράμα και Βέρβου, ὕψους 1566 μέτρων, τὸ Βιτόβνικ-πλανίνα πρὸς τὸν Ναρένταν, τὸ Βιστότσικα διαχωρίζον τὸν Ναρένταν ἀπὸ τοῦ Δρίνα, τὰ ὄρη Τζαβούλια, και πρὸς νότον τούτων τὰ ὄρη Τρέλα κατὰ μήκος τοῦ ὄρου τοῦ Ναρέντα, τὰ ὄρη Πορίμ, Λεπέτζ και Βέλεσ ἀπολήγοντα ἐπὶ τῆς ἀριστερῆς ὄψεως τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ και ὕψους 1254 μέτρων, τὸ Τρεσκοβίτσα-πλανίνα τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς Α. κλιτύς εἶναι πυκνὰ κατοικημένη και καλῶς καλλιεργημένη, εἶναι δὲ ὕψους 2068 μέτρων, τὸ Βούτσικα-πλανίνα σχεδὸν πάντῃ γυμνὸν και τοῦ ὁποίου τὸ ἔδαφος παράγει δένδρα σπρεβλά και ῥαχίτικα, και τὸ Λελίνα, ὁ εἶναι ξηρόν. Τὸ Γρέδελ, Λεβέρσνικ και Δύμοσ εἶναι τραχέα ἀλλὰ δασώδη ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτῶν. Τὸ Γεμέρνα-

πλανίνα κοσμεῖται ὑπὸ δασῶν πευκῶν εἰς τὰ κάτω αὐτοῦ μέρη. ΝΑ. τοῦ Γρέδελ τὸ ὄρος Σουττίνκα φθάνει ὕψος 1832 μέτρων, τὸ δὲ Βολουιάν ὕψος 2002 μέτρων· τούτο μετὰ τῆς κορυφῆς τοῦ Τρεσκοβίτσα περιστᾷ τὸ μέγιστον ὕψος τῶν Δυναρικῶν Ἀλπεων. Πρὸς τὸ Γεμέρνα-πλανίνα συνέχεται ΝΑ. τὸ Ἰαβέρ, τὸ ὅποιον συνδέεται μετὰ τοῦ Βιαλατάικα μεταξὺ Φοζνίκα και Μετόικα. Τούτο μετὰ τοῦ Σβίντζε καταλήγει εἰς τὸ ὄροπέδιον τῆς Νεβσεσίνης και συνδέεται πρὸς Β. μετὰ τοῦ ὄρους Μοριμέ.

Τὰ κυριώτερα ὄρη αἵτινα διέρχονται ἐκ Δ. πρὸς Α. εἶναι Δόρμιτορ, Σινζαβίν, τὰ ὄρη Τρογλάβα-σομίνζ, τὸ Βιδούσχα-πλανίνα και τὸ Γραδίνα-πλανίνα μεταξὺ τῶν πεδιάδων τῆς Λουβίνης και Πόποβο.

Πρὸς Α. και ΝΑ. πολλαὶ μεγάλαὶ κοιλάδες κρατσοειδεῖς διαχωρίζουσι τὰ ὄρη τῆς Βοσνίας ἀπὸ τῶν ὄγκων τῆς Σερβίας. Η ἀξιολογωτάτη πασῶν εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Νοβιθασάρ, ὅπου συναντῶνται μέγα πλῆθος χειμάρρων και ἡ ὁποία κατέχει ὅλας τὰς διαβάσεις τῆς χώρας. Αὕτη εἶναι ἡ στρατηγικὴ κλεις τῆς χώρας ταύτης τῆς Τουρκίας, και διὰ τούτο και ἡ κυβέρνησις ζητεῖ νὰ καταστήσῃ ταύτην κύριον σταθμὸν τοῦ μέλλοντος δικτύου τῶν βορειοανατολικῶν σιδηροδρόμων.

Σχεδὸν ἅπανσαι αἱ σειραὶ τῶν ὄρεων τῆς Βοσνίας ἀνοψοῦνται καθόσον προχωροῦσι πρὸς μεσημβρίαν τῆς χερσονήσου. Τὸ μέσον αὐτῶν ὕψος, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς δὲν φθάνει τὰ χίλια μέτρα, ἀνορθοῦται κατὰ τὸ ἥμισυ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Βοσνίας. Ἐπὶ τῶν ὄρειων δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὁ ὄγκος τοῦ Δόρμιτορ ἀνοψοῖ τὰς λευκάς αὐτοῦ πυραμίδας ἐπὶ πλεόντων 2,500 μέτρων. Κόκλω τοῦ ὠραίου τούτου ὄρους, τὸ ὅποιον μάτην ἐδοκίμασαν οἱ περιηγηταὶ νὰ ἀναβῶσιν, ἡ χώρα ἔχει καθόλου χαρακτῆρα ὄροπέδιου διατεταμένου ὑπὸ βαθέων κοιλωμάτων, τῶν ὁποίων τὰ μὲν εἶναι ἀνοικτὰ πρὸς τὰ μέρη τῆς Ἐρζεγοβίνης, τὰ δὲ περικυκλοῦνται ἐντελῶς ὑπὸ βράχων ὡς αἱ κοιλάδες τοῦ Μαυροβουνίου.

Αἱ μεταξὺ πάντων τῶν ὄρειων κοιλάδες εἶναι ὀλιγαριθμοὶ, και ἀποτελοῦσι τὴν καλλιεργημένην γῆν τῆς χώρας. Μνημονεύομεν ἰδίως τῆς πεδιάδος τοῦ Πόποβο, τῆς τοῦ Γλάμοξ και Δύβνο, ἀριθμοῦσας 753 χιλιόμετρα περιφέρειαν. Η μάλλον ἐκτεταμένη εἶναι ἡ πεδιάς τοῦ Κυπρέσκο.

Ἰδρογραφία.

Η Ἐρζεγοβίνη ἔχουσα δύο συστήματα ὄρειων ἔχει δι' αὐτὸ και δύο δεξαμενάς τῶν ὑδάτων αὐτῆς. Διὰ τοῦ Ναρέντα συνεσφέρεται ΝΑ. εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν, διὰ τοῦ Δρίνα ΝΑ. εἰς τὴν Μαύρην Θάλασσαν. Ἐξαιρέσει τοῦ Ναρέντα ἅπαντα τὰ ποτάμια, οἱ χειμάρροι και τὰ ρυάκια αἵτινα διατρέχουσι τὴν χώραν, ἔχουσι προ-

διαγεγραμμένην ἐκ τῶν προτέρων τὴν πορείαν αὐτῶν διὰ τῶν παραλλήλων στοιχῶν τῶν ὄρειων, και ῥέουσιν ἀπὸ νότου και ἀνατολῶν πρὸς βορρᾶν και δυσμὰς διὰ τῶν προκεχραγμένων αὐτοῖς αὐλάκων. Κατ' ἀποστάσεις οἱ τιτανώδεις οὗτοι τοῖχοι διακόπτονται ὑπὸ στενῶν σχισμάτων, ἐν οἷς πίπτοντα τὰ ὕδατα διὰ τινος αἰφνιδίας ἐκτροπῆς εἰσρέουσιν εἰς τὸν βυθὸν ἄλλου αὐλάκος. Θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι αἱ κοιλάδες διὰ τῶν τοιούτων ρευμάτων θὰ παρείχον φυσικὰς ὁδοὺς, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἀνέρχῃται τις εἰς τὰ ὄροπέδια· ἀλλὰ τούτο δὲν εἶναι οὐδαμῶς ἀληθές· τὰ πλείστα τῶν στενοπόρων τούτων εἶναι λίαν δυσπρόσιτα, και ἐνόσω δὲν κατασκευασθῶσι μεγάλαι ὁδοὶ, εἰς πολλὰ μέρη διὰ νὰ μεταβῇ τις ἀπὸ τινος τόπου εἰς ἄλλον θὰ ἦναι ἀναγκασμένος νὰ ἀναρριχθῆται ὑψηλοῦς τοίχους. Η ἑλλειψίς μέσων συγκοινωνίας καθιστᾷ ἰδίως τοσοῦτον ἐπιπόνους και ἐπικινδύνους τὰς στρατιωτικὰς ἐπιχειρήσεις ἐν Ἐρζεγοβίνῃ.

Οὔτε σπηλαίων οὔτε καταβορῶν στεροῦνται ἡ Ἐρζεγοβίνη και Βοσνία. Σποράδην ἀπαντῶσιν ἐπὶ τῶν βράχων ὀπαλ βάρους 20 μέχρι 30 μέτρων, ὅμοιοι πρὸς κρατῆρας. Τὸ ἔδαφος εἶναι οὕτως εἰπεῖν διεσχιζόμενον και διατεταπημένον ὑπὸ βόθρων, ἐν οἷς ἀφανίζονται τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς οὕτως, ὥστε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν αἱ ὑπόγειοι δεξαμεναὶ ἐκχειλίζουσι ἐκ τῆς ἐπιφανείας. Ὁ ὑδραυλικὸς ὄργανισμὸς τῆς πολυσχιδοῦς ταύτης χώρας δύναται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος νὰ μεταβληθῇ. Οὕτω, φέρ' εἰπεῖν, λίμνη τις σημειουμένη ἐπὶ τῶν χαρτῶν δὲν ὑπάρχει πλέον, διότι αἱ ἐσωτερικαὶ ὀπαὶ τῶν βράχων ἀπηλλάγησαν τῶν προσκλύσεων αἵτινες τὰς ἀπέφρασσον, τοῦναντίον δὲ νέα λίμνη ἐσχηματίσθη, διότι αἱ διώρυγες ἐξηφανίσθησαν.

Μόνος ὁ ποταμὸς Ναρέντας ἐκβάλλει πρὸς δυσμὰς εἰς τὴν Ἀδριατικὴν Θάλασσαν, ἅπαντα δὲ τὰ λοιπὰ ρεύματα ἀκολουθοῦσι τὴν γενικὴν ἀπόκλισιν τοῦ ἔδαφους και κατέρχονται πρὸς τὸν Δούναβιν.

Ὁ Ναρέντας σχηματίζεται ἐκ τῶν ρευμάτων τῶν ὄρειων Μορινᾶ, Τζινέρμιο, Γρέδελ και Δυμόχ, περιγράφει δὲ ἐν τῇ ἄνω αὐτοῦ πορείᾳ μέγαν κύκλον ἐν μέσῳ δύο στοιχῶν ὄρειων ἀποτόμιων και λίαν ὑψηλῶν, αἵτινα συστενοῦσι τὴν κοίτην αὐτοῦ και δίδουσι εἰς αὐτὸν τὴν ὄψιν ὄρητικῶν χειμάρρου. Ἐν Κονίτζα ὑπάρχει γέφυρα λίθινα· ἐκ πέντε τόξων, φέρουσα χρονολογίαν τοῦ 1093. Ἐν Μοστάρ, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ἐρζεγοβίνης, ὁ Ναρέντας διέρχεται ὠραιοτάτην γέφυραν ἐξ ἐνὸς τόξου, χρονολογουμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ρωμικῶν και οἰκοδομηθεῖσαν τῇ διαταγῇ τοῦ Γραϊανού τῷ 98 μ. Χ. Παρὰ τῷ Μέλκοβιτζ εἰσέρχεται εἰς τὴν αὐστριακὴν χώραν ἔχων μέσον πλάτος 20 μέχρι 25 μέτρων και βάθος 7 ἢ 8 μέτρων, ἐκβάλλει δὲ εἰς τὴν

θάλασσαν πλατύτατος, διὰ δύο βραχιονίων περικυκλωμένων υπό βάλτων.

Τὸ ὕψος τοῦ ποταμοῦ τούτου ἐν μὲν ταῖς πηγαῖς εἶναι 3,500 ποδῶν, κάτωθεν δὲ τῆς Κοινίτζας οὐχὶ πλέον τῶν 1500 ποδῶν· εἶναι λοιπὸν ἀπόκλισις 2000 ποδῶν, καθ' ἣν ὁ Ναρρέντας κατέρχεται ὀρμητικῶς. Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὀλίγον ἀνωθεν τῆς Μοστάρ ἢ πορὰ αὐτοῦ εἶναι τοσοῦτον ὀρμητικῆ, ὥστε μὴ δυνάμενος νὰ πλατυθῇ ἔνεκα τῆς στενότητος τῆς κοίτης αὐτοῦ, ἀναγκάζεται νὰ σκάψῃ διόδον διὰ χαράδρας 12 ἕως 15 μέτρων μακρῆς, τῆς ὁποίας οἱ θράχοι εἶναι χρώματος ὑδατείου. Ὁ Ναρρέντας εἶναι πλωτὸς διὰ πλοίων μέχρι Κρουσεβίνας, δι' ἀτμοπλοίων δὲ 150 τόνων τὸ πολὺ ἀπὸ τοῦ Μετκοβίχτ μέχρι τῶν ἐκβολῶν. Δύο σιδηρεὶ γέφυραι πρόκειται νὰ οἰκοδομηθῶσι προσεχῶς ἐν Ναβλιάνικα διὰ πέραςμα ἀμαξῶν, ὥστε οὕτω νὰ συγκοινωνῇ ἡ Μοστάρ μετὰ τοῦ Σαραγιέβο δι' ὁδοῦ ἐχούσης λειοτέραν ἀπόκλισιν τῆς νῦν.

Τὰ ἐπιρρέοντα εἰς τὸν Ναρρένταν ποτάμια εἶναι δέκα ἐκ τῆς δεξιᾶς ὄχθης καὶ ἑπτὰ ἐκ τῆς ἀριστερῆς, τὰ ὀνομαστότατα.

Πρὸς τὴν δεξιὰ μὲν τῆς Μικρῆς Ναλάσσας ὁ Δρίνας, σχηματιζόμενος ἐκ τῆς ἐνώσεως τοῦ Τάρα καὶ Πίβα, διαχωρίζει τὸ βιλαέτιον τῆς Βοσνίας ἀπὸ τῆς Σερβίας καὶ χάνεται εἰς τὸν Σάβαν, ὅστις κομίζει τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἰς τὸν Δούναβιν. Τὰ ἐπιρρέοντα εἰς τὸν Τάραν, τὸν Πίβαν καὶ τὸν Δρίναν ποτάμια δὲν εἶναι ἄξια λόγου.

Οἱ χειμάρροι ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἑρζεγοβίνης ἀπόλλυνται ἐν ταῖς λίμναις, μετὰ πορεύειν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον μακρῶν, δι' ὑπογείων καταβοθρῶν. Οἱ ἀξιολογώτατοι εἶναι ὁ Νέχα, ὁ Μύσικα καὶ ὁ Μύκαστακ. Περιεργότατος εἶναι ὁ δρόμος τοῦ Τρεβινίτζα ἐν τῇ δυτικῇ Ἑρζεγοβίνῃ, ὅστις ἀπολήγει εἰς βάλτους ἀνωθεν τῆς Τρεβίνης. Οὗτος φαίνεται καὶ γίνεσθαι ἀφανῆς διὰ τὴν ἀναφανῆ πάλιν εἰς τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, ὅτε μὲν ὄρατός, ὅτε δὲ ἀφανῆς, ἐνοῦται πρὸς τὸν Ναρρένταν διερχόμενος τὴν πεδιάδα τοῦ Κοτάση. Ἐν ταῖς πηγαῖς τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶναι 20 βημάτων περιπίου, κάτωθεν τῆς Τρεβίνης εἶναι 50 ἕως 60 βημάτων, τὴ δὲ εὐρύς αὐτοῦ 3 ἕως 4 ποδῶν. Τὰ λοιπὰ ῥέοντα ὕδατα ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας εἶναι ῥυάκια σχηματιζόμενα ἐξ ὑδάτων βροχῶν, καὶ τὰ ὁποία χάνονται ἢ εἰς ἀπεράντους καταβόθρας ἢ εἰς τὰς χαράδρας τῶν ὄρεων.

Ὡς βλέπει τις ἐκ τῆς δουλείσης περιγραφῆς, αἱ δεξιὰ μὲν τῶν ὑδάτων τῆς Ἑρζεγοβίνης, αἱ παροδικαὶ κατακλύσεις, προσερχόμεναι ἐξ ὑπερεχειλίσεως τῶν ὑδάτων τῆς βροχῆς, καλύπτουσι συχνὰ τοὺς ἀγρούς. Ἐκ τῆς ἀποχωρήσεως τῶν ὑδάτων μένει λάσπη καὶ βόρβορος, ἀτινα εἶναι αἰτία ἀναθυμιάσεων ἐπικινδύνων καὶ πυρετῶν,

καὶ καθιστῶσιν αὐτῶ τὴν ἐν τῇ χώρᾳ διαμονὴν λίαν ἐπικινδύνον. Ἐν Ἑρζεγοβίνῃ ἀπαντῶσι μόνον δύο πεδιάδες ἀξιόλογοι ὑπὸ στρατηγικῆν ἔποψιν ἢ τῆς Γαβέλλας, κατεχομένη ὑπὸ τῶν βάλτων τοῦ Οὔτουβο, καὶ ἡ τοῦ Γράχοβο, ἐπὶ τῶν ὄρειων τοῦ Μαυροβουνίου.

ΓΑΙΚΗ ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΩΝ ΕΝΤΟΜΩΝ

Μεταξὺ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποία εἶνε ἄξια ἀπάσης τῆς ἡμετέρας προσοχῆς, καταλακτεῖν ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τοῦτο, τὸ περὶ τῆς ὕλικῆς δυνάμεως τῶν ἐντόμων. Τὰς ἐπομένους δὲ περιέργους λεπτομερείας, καθ' ὅσον ἀποβλέπει τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀνεγνωμεν ἔχι πρὸ πολλοῦ εἰς ἀγγλικὸν τι περιοδικὸν σύγγραμμα· «Ὁ ἵππος, ὁ λέων, ὁ ἐλέφας εἶνε θεσβιαῶς ζῶα διαπρέποντα ὡς πρὸς τὴν φυσικὴν αὐτῶν δυνάμιν, ἀλλ' ἂν παραβληθῶσι πρὸς τὸ ἀσθενέστατον τῶν ἐντόμων, ἡ μείνωσι κατησχυμένα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα θηρία. Τῶν ἐντόμων ἡ δυνάμιν καταδεικνύεται εἰς τὸ πηδήμα, εἰς τὸ τρέξιμον, εἰς τὴν πτήσιν καὶ ἐνίοτε καὶ εἰς ἄλλας ἐνεργείας. Ἐντομα τινὰ τόσον ταχέως τρέχουσιν, ὥστε ἂν κατὰ ἴσιν ἀναλογίαν ἀνθρωπὸς τις εἶχε τὴν αὐτὴν ταχύτητα, θὰ διέτρεχε 30 ἀγγλικὰ μίλια εἰς ἕν λεπτόν τῆς ὥρας, τοῦτέστι θὰ ἔτρεχε ἐξήκοντα φορὰς ταχύτερον τῆς σιδηροδρομικῆς μηχανῆς. Ἡ ἀκρίε, τῇ βοήθειᾳ τῶν πτερῶν τῆς, πηδᾷ διάστημα ἴσον περίπου πρὸς τὸ διακοσιαπλάσιον διάστημα τοῦ μήκους τοῦ σώματός τῆς· ὁ ἀνθρωπος, ἐν ἴσῃ ἀναλογίᾳ, ἔπρεπε νὰ κάμῃ πηδήματα ἴσα κατὰ τὸ διάστημα πρὸς τὸ τέταρτον ἀγγλικῶν μιλίου. Ὁ ψύλλος πηδᾷ ἐπίσης διακοσιαπλάσιον διάστημα τοῦ μήκους τοῦ, ὑπελογίσθη δὲ ὅτι ἂν ὁ ἵππος ἠδύνατο νὰ πηδήσῃ ἐν τοιαύτῃ ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ σῶμά του, δι' ἑνὸς ἄλματος θὰ ὑπερεπῆδα τὰ βραχίονα ὄρη. Πολλὰ ἔντομα πηδῶσι τῇ βοήθειᾳ τῶν ὀπισθίων ποδῶν καὶ τοῦ ὀπισθίουμέρους τοῦ σώματός των. Εἰδὸς τι κανθάρων, οἱ κελούμενοι πηδῶσι κἀνθροί, ἀναπηδῶσι καθέτως ὅταν τύχῃ νὰ κενταῖ ὑπτιοί, τῇ βοήθειᾳ ἀκανθοειδοῦς τινος ὀσταρίου εὐρισκομένου ἐν τῷ μικροῦ κοιλώματος ὀπισθεν τοῦ θώρακος, ὅπερ ἐνεργεῖν ὡς τι μηχανικὸν ἐλατήριο ἀνατινάσσει τὸ ζῶσιον εἰς τὴν ἀέρα, εἰς πολλῶν δακτύλων ὕψος. Εἰδὴ τινὰ μυιῶν ἔχουσι πτερὰ δυνατὰ, ὅσον δὲν δύναται τις νὰ πιστεύσῃ. Ἐπὶ ὀλοκλήρους ὥρας τῆς βλέπει νὰ κυνηγῶσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν τελαμάτων μικρὰ ἔντομα, ἐξ ὧν τρέφονται. Στρέφουσι δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, πηδῶσι, χύνονται καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, διακόπτουσι τὴν κατ' εὐθείαν γραμμὴν πορείαν των διαγράφουσαι ὀρθὴν γωνίαν, χωρὶς τὸ παρᾶπαι νὰ φαίνονται κουρασμέναι, καὶ ταῦτα μετὰ ταχύτητος μεγίστης, ἔνεκα

τῆς ὁποίας οὐδεὶς δύναται νὰ τὰς συλλάβῃ. Συγγραφεὺς τις διηγεῖται ὅτι μιὰ τις ἐκ τούτων ἐπιείσθη ὑπὸ τινος ἐπιβάτου ἐν τῷ μέσῳ τῆς Θαλάσσης ἐν ᾧ ἡ πλησιεστέρα ξηρὰ, ἡ ἀφρικανικὴ ἀκτὴ, ἀπέχετο 500 μίλια. Ἄλλοτε παρετήρησαν ταπεινὴν μέλισσαν ν' ἀκολουθῇ τὸν σιδηροδρομὸν. Εἴκοσι μίλια τὴν ὥραν διέτρεχε τὸ ζῶσιον, ἂν καὶ εἶχε ἐναντίον τὸν ἄνεμον· ἂν δὲ τις ὑπολογίσῃ τοὺς ἀπείρους ἐλιγμούς, ὅς ἐκαμε ἐμπρὸς ὀπίσω, δεξιὰ ἀριστερὰ, ἡ ἴδη ὅτι ἔτρεχε καὶ ταχύτερον ἀκόμη τοῦ σιδηροδρομοῦ. Κἀνθροὶ τινες, ἀναλόγως τοῦ σώματός των, πετώσι ταχύτερον παντὸς πτηνοῦ· διηγεῖται δὲ ὁ μέγας Δινοταῖος ὅτι χρυσαλὶς τις διέτρεξεν ἑκατὸν μίλια διὰ μιᾶς μόνης πτήσεως· προστίθησι δὲ ὁ αὐτὸς φυσιοδίφης, ὅτι ἂν τοῦ ἐλέφαντος ἢ προβοσκίς εἶχε κατ' ἀναλογίαν ὅσην δυνάμιν ἔχει ἡ κεραία τοῦ κανθάρου, θὰ ἠδύνατο ἐκεῖνος νὰ μετακινήσῃ ὄρη. Τίς δὲν παρετήρησεν ὅτι ὁ κἀνθροὸς ἀνασπικόνει, διὰ νὰ διαφύγῃ, τὰ διάφορα πράγματα ὑπὸ τὰ ὁποία τὸν κρατοῦσι τρόπον τινὰ αἰχμάλωτον; Καὶ αὐτὸς ὁ καλαῖος Πλίσιος λέγει, ὅτι ἂν τις συγκρίνῃ τὰ βάρη, τὰ ὁποία δύνανται νὰ βαρῶσιν οἱ μύμηκες πρὸς τὰς διαστάσεις τοῦ σώματός των, θὰ φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι οὐδὲν ζῶον εἶναι ἀναλόγως ἰσχυρότερον.»

ΑΙ ΕΚ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΕΩΣ ΠΡΟΟΔΟΙ

Ἡ μάθησις καθιστᾷ τὴν ἐργασίαν παραγωγικωτέραν. Ἐὰν ὅλος ὁ σίτος ὁ συγκομιζόμενος σήμερον εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας ἔπρεπε νὰ ἀλωισθῇ καὶ ἀλεσθῇ μὲ τὰ τεχνικὰ μέσα τῶν ἀρχαίων χρόνων, μόλις ἤθελεν ἐξαρκέσει εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ὀλόκληρος ὁ πληθυσμὸς αὐτῶν. Βύττωις διὰ τῶν μηχανῶν τὸ ἔργον τοῦτο ἐτελοῦσι σήμερον ὀλιγάριθμοι τινες ἐργάται. Ἡ ἐργασία διευθυνομένη ὑπὸ τῆς διανοίας κατασκευάζει τὰς οἰκίας μας, τὰς γεφύρας, τοὺς σιδηροδρόμους, τὰ πλοία, τὰ ὠρολόγια, τὰ κλειδοκύμβαλα, τὰ πιεστήρια μας, αὐτὴ ἐν ἐνὶ λόγῳ παράγει τὴν κυκλοφορίαν.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἀνυψώνει τὸν ἐργάτην. Ὅταν ὁ ἐργάτης ἀνατραφῇ καὶ διδαχθῇ ἐπίσης καλῶς, ὅπως καὶ οἱ ἀνθρώποι τῶν τάξεων ὅσοι δὲν ἐργάζονται μὲ τὰς χεῖρας, θέλει ἀποκτήσει καὶ αὐτὸς τὴν ἴδιαν ὑπόληψιν. Ὁ Κιγγινάτος ἀροτριῶν τὸν ἀγρὸν του, ὁ Φραγκάλδος στοιχειοθετῶν εἰς τὸ τυπογραφεῖον καὶ ὁ Οὐγ Μίλλερ ἐργαζόμενος εἰς τὸ λατομεῖον, οὐδενὸς ἄλλου ἦσαν κατώτεροι, τοῦλάχιστον δι' ἐκείνους, ὅσον ἡ ὑπόληψις ἔχει ἀξίαν τινά.

WICKENSHAM,

Ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ ποσὸν τῆς δυνάμεως τῶν ἐξ

ἀτμοῦ ἵππων, τῶν κινούντων τὰς δαυμονίας αὐτῆς μηχανάς, ὑπολογίζεται εἰς 3,650,000· ἀλλ' ἐκάστου ἵππου ἀτμοῦ ἡ δυνάμιν ἀναλογεῖ πρὸς τὴν δυνάμιν 21 ἀνδρῶν· ἄρα ἐκ τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς Ἀγγλίας παράγεται δυνάμιν 76 περίπου ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν. Τὰ δὲ 76 ταῦτα ἑκατομμύρια ἀνδρῶν τελείων, ἀνδρῶν ἐργατικῶν, ὑποθέτουσι πληθυσμὸν 300 ἑκατομμυρίων ὥστε ἡ Μ. Βρετανία διὰ τῶν ἀτμομηχανῶν τῆς ἐκτελεῖ ἔργα τὰ ὁποία ἄπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης δὲν ἤθελον δυνηθῆ νὰ ἐκτελέσωσι, διὰ μόνων τῶν βραχιόνων φιλοπονοῦντες· καὶ ἀλλήως, τινες Τιτάνιοι ἢ Γιγάντιοι βραχίονες ἤθελον δυνηθῆ ὡς ὁ ἀτμὸς νὰ σῦρῶσι τὰς φορταγωγὰς ἀμαξὰς τῶν σιδηροδρομῶν βάρους 100 τόνων, ἢ νὰ ἀνακινήσωσι σφύρας 40,000 χιλιogramμων, ἢ τοὺς ἰσχυροὺς ἀεροφόρους φουσητήρας τοὺς ἀναρπικόντας τὸ φλογερὸν πῦρ τῶν ὑψιτεχνῶν καμίνων, ἐν αἷς τήκονται τὰ μέταλλα;

I. A. Σουτζοκ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

6.—Διατί τὰ σώματα εἶναι συμπίεστα, δηλ. ἄλλα μὲν πιεζόμενα ὡς ὁ ἀήρ, ἄλλα σφυρηλατούμενα ὡς τὰ μέταλλα, δύνανται νὰ καταλαμβάνουσι μικρότερον χῶρον;

Διότι τὰ μόρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων κενεῖται οἱ πόροι, πιεζόμενα ἢ σφυρηλατούμενα, πλησιάζουσι πρὸς ἄλληλα, καταλαμβάνοντα τὴν θέσιν τῶν πόρων. Διὰ τοῦτο ἐκεῖνα τῶν σωμάτων συμπίεζονται περισσότερο ὅσα εἶναι μᾶλλον πορώδη.

7.—Διατί ἐνίοτε ὅταν βίψωμεν σφαῖραν διὰ πυροβόλου σπλου ἐπὶ ὕδατος παραθύρου, αὕτη δὲν θραύεται ὀλοτελῶς, ἀλλὰ σχηματίζει μόνον ὀπήν κυκλικὴν ἔσθην σχεδὸν πρὸς τὸ μέγεθος τῆς σφαίρας;

Διότι ἔνεκα τῆς μεγίστης ταχύτητος τῆς σφαίρας τὰ μόρια τὰ ὁποία αὕτη ἐγγίζει ἐκτοπιζόνται πρὸς τὰ πρόσω τόσον ταχέως, ὥστε δὲν προφθάνουσι νὰ μεταδώσωσι τὴν κίνησιν τῆς καὶ εἰς τὰ παρακείμενα μόρια.

8.—Διατί τὰ κάστανα ἐκρήγνυνται μὲ κρότον, ὅταν δὲν τὰ χαράξωμεν πρὶν ἢ τὰ θέσωμεν ὑπὸ τὴν θερμὴν τέφραν;

Διότι τὰ κάστανα ὑπὸ τὸν φλοιὸν καὶ ἐντὸς τῆς οὐσίας των ἐμπεριέχουσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀέρα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὕδωρ ἐν εἶδει ὑγρασίας. Ὅταν ὁ ἀήρ οὗτος καὶ τὸ ὕδωρ θερμανθῶσι διατελούνται, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ἐξέλθωσι, διότι ὁ φλοιὸς τὰ συγκρατεῖ. Ἄλλ' ὅταν θερμανθῶσι ἀρκούντως, ἡ διασταλτικὴ των δυνάμιν ὑπερνικῆ τὴν ἀντίστασιν τοῦ φλοιοῦ καὶ ἐξέρχεται μὲ κρότην. Ὅταν ὅμως χαράξωμεν τὸ κάστανον, εὐρίσκουσι ἐλευθέραν τὴν διέξοδον καὶ ἐξέρχονται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐν τεμάχιον ξύ-

λου ή άνθρωπος αναμμένο εκρήγνυται πολλάκις με κρότον και τινάσσει σπινθήρας, διότι ο έμφωλεύων εις τους πόρους του αήρ, διαστελλόμενος υπό τής θερμότητας, συμπαρασύρει και τεμάχια του ανθρώπου, τα όποια ανίστανται εις την έξοδόν του.

9.—Διατί εν καιρώ χειμώνος βλέπομεν εξερχόμενον εκ των μυκτήρων και του στόματος των ζώων είδος τι καπνού;

Διότι ο εκπνεόμενος αήρ, εκ των πνευμόνων εξέρχόμενος, είναι πολύ θερμότερος του εξωτερικού, ιδίως εν καιρώ χειμώνος, φέρει δε και μεγάλην ποσότητα ατμών ύδατος εν άοράτω καταστάσει. Ήρχόμενος δε εις επαφήν μετά του εξωτερικού ψυχρού αέρος αποψύχεται, μεταδίδων εις αυτόν μέρος του θερμαντικού του. Άλλ' αποψυχόμενος δεν δύναται πλέον να κρατήσει εν άοράτω καταστάσει τους ενυπάρχοντας ατμούς, οτινες συμπυκνούνται και καθίστανται όρατοί. Τουτό όμως συμβαίνει κατά τον χειμώνα, κατά δε το θέρος μόνον την πρωΐαν, οτε ή άτμοσφαίρα περιέχει αρκετούς ατμούς ύδατος εν άοράτω καταστάσει, αδυνατεί δε να διαλύση και άλλους. Άλλά περί τα μέσα τής ημέρας κατά το θέρος, οτε πολλάκις ή θερμοκρασία του εξωτερικού αέρος είναι άνωτέρα του εκ των πνευμόνων εκπνεομένου, οί ατμοί οί εκ των μυκτήρων και του στόματος των ζώων εξερχόμενοι όχι μόνον δεν συμπυκνούνται, άλλ' έτι μάλλον διαλύονται και καθίστανται έντελώς άόρατοι.

Ο ΜΑΥΡΟΣ Ο ΕΠΙΘΥΜΩΝ ΝΑ ΉΝΕ ΛΕΥΚΟΣ

Πολλάκις θέλομεν να φαινόμεθα εις τον κόσμον πών άλλο παρ' ό,τι είμεθα πράγματι. Ο ταγματάρχης Βουουδίτς, άπεσταλμένος παρά τώ βασιλεί των Άσαντ (λαού τής Άφρικής), επιθυμών να άρέση εις τους άδελφούς Μαύρους και εις τας εκ τής συνοδίας τής βασιλείσης κυρίας, έκαμε τας προσωπογραφίας των. Ο βασιλεύς, θιαυμάσας την εκπληκτικήν ομοίότητα των προσωπογραφημάτων τούτων, έζήτησε να ζωγραφηθή και ο ίδιος. Είχεν ήδη πολλάκις καθήσει άπέναντι του ζωγράφου, και σηκωθή πολλάκις διά να ίδη τας προόδους τής εικόνας, οτε ο Κ. Βουουδίτς ένόμισεν ότι παρετήρησεν εις το πρόσωπον του βασιλέως άνησυχίαν τινά και μορφασμόν έκφράζοντα την σφρονοχωρίαν ανθρώπου, οστις επιθυμεί κέτι, αλλά δεν δύναται και να εύρη φράσιν τινά, έξ ής να μαντευθώ ή ιδέα του. Ήπειδή δε ο ζωγράφος επέμεινε παρά τή Α. Μεγαλειότητι παρακαλών αυτήν να εύρεσθη ή να έκφράση την σεπτήν αυτής επιθυμίαν, ο πτωχός μαύρος βασιλεύς επέθηκε πέρας εις τους ένδοιασμούς του, και τον ήρώτησεν αν δεν ήπηρεζε μέσον να τον ζωγραφήση λευκόν.

Μή γελάτε δια τον πτωχόν Άφρικανόν! Ηε

άνθρωπος είνε βασιλεύς μαύρος, και έκαστος εξ ήμών οά ήθελε να φανή ένώπιον του κοινού υπό χρώμα διάφορον από έκείνο, με το όποϊον ή φύσις τον έμουντζούρωσε.

ΗΕΝΡΙ ΗΕΙΝΕ.

ΕΠΙ ΤΩΙ ΘΑΝΑΤΩ ΤΗΣ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΜΟΥ ΝΑΘΑΛΙΑΣ

Τώρα, πάνθ' ή κυκλαμιά και κάθε σπόρο πώγει Κρυφή κρεβάτι μες 'ς τή γή ένπνξ το πρωτοθύρι, Παύ πριν άρχίσουν ή χιονιάς, ή πάχνη, τ' άγριοκαίρι Ήεγαλασμένα τα κλαριά με τή στερήν ήλυκάδα Πώλόγουρά του φεύγοντας σκορπώ το καλοκαίρι Σταλίζονται με μυρωδιάς, μ' άνθούς, με πρασινάδα — Τώρα, παιδί μου, έξήλεψες το στετρο τό σκοτάδι, Το τό φρου τά στολισματα, την άρημιά, τον ήδη!

Μοσχοβολά ή άλιφατιά, μικρή μου Ναθαουλα, Τά ήκη, ή δάφναις, ή μυρτιάς ποτίζονται θροσούλα Και τον άέρα πλημμυρούν με την άναπνή τους. Ή τον ήλιο του φθινόπωρου σά ζωτανά ήλουόδια Οί καλογιάννοι χαίρονται. Μή τή γλυκειά φωνή τους Ή τό βάτο π' άκουμίνεται λαλούν τά σταφανούδια Τά βάσανα τής ζευταίας. . . Καί ού 'ς τό γέροντά σου Στέλιαις, παιδί μου, άνέλπιστα, τά νεκρολίθνα σου;

Ή τον πολυτάραχο γιαλό του κόσμου μίαν ήμέρα Διαβάτης άνωτόμος περνά σαν τον άέρα. Τό πέτημά του έφάνη 'ς τον ήμισο μίαν αύγή! Άγριο τό κίμα πέρας την νύκτα και τό σβεί. . .!

Εν Ασκιά, την 23 Οκτωβρίου 1876.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΠΑΛΑΜΟΤΙΣ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Βάσις τής άληθείας άνεξαρτησίας είνε ή λέξις αύτη, την όποιαν πάντοτε έθαύμασα: Ολιγάρκεια! Ολιγάρκεια, ίδού τό άριστον προσφυλακτικόν κατά τής δουλείας. Καί ή ολιγάρκεια δεν αναφέρεται εις την ένδυμασίαν μόνον και την τροφήν, αλλά και εις πολλά άλλα πράγματα. (William Cobbett.)

* Μάθε πρό πάντων να σιωπάς: διότι ή τέχνη του διατηρεί την φιλίαν, του ζήν εν ειρήνη, εν άρμονία, συνίσταται ως επί το πολύ εις την τέχνην του εν καιρώ άρμολίω σιγών. (Zschokke.)

* Η βροχή, όταν πίπτη, άκούεται, όχι ύμως και ή χιών. Καί ή συνήθης Ολίψις είνε όμοίως θορυβώδης, άλλ' ή συγκεντρωμένη Ολίψις είνε σιωπηλή. (Lucretius.)

* Όταν τις ήνε νέος πρέπει να έπιμελήται τον έαυτόν του δια να άρέσκη, όταν δε δεν ήνε πλέον νέος, δια να μη άπαρέσκη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κόσσυφος κόκκινος.

Τή 26 Σεπτεμβρίου του ήξαντος έτους κατά την τετάρτην πρωΐνην ώραν ο άστυνομικός κλητήρ Σαβοά, περιπολών, ήκουσε κόσσυφον έχον-

Ε. Ασκιάς Ημερολόγιον του 1876.

τα την τόλμην να άδη γεγωνίεα τή φωνή την Μιασσαλιώτιδα, εν τινι οικία, τής όποιας το παράθυρον έβλεπεν επί τινος οδοϋ τής Μοντελιμάρτ, εν Παρισίοις. Καί ήτο μεν αδύνατον να τεύη υπό κράτησιν ο μικρός στασιαστής, άλλ' ο έφευρετικός ζήλος του κλητήρος διηυκόλυεν το πράγμα ως έξής: συνέταξε δηλαδή καθ' όλους τους τύπους τακτικόν πρωτόκολλον κατά του Κ. Καζιμίρ Βιλλ, ιδιοκτήτου του πτηνού, ούτω δε ο Κ. Βιλλ παρουσιάσθη ένώπιον του πταισματοδικείου κατηγορούμενος επί νυκτερινή διαταράξει. Ο έκτελών χρέη δημοσίου κατηγορού ύπαστυνόμος δια λόγου φοβερού έβρόντησε κατά τής γενομένης καταχρήσεως των φυσικών πλεονεκτημάτων του κοσσυφού ή κοινωνία απαιτεί, έίπεν, αν όχι του κοσσυφού την καταδίκην, τουλάχιστον την του κυρίου του. Εύτυχως ο Κ. πταισματοδικής ήτο άλλης γνώμης. Καί ο κόσσυφος και ο κύριός του ήθωώθησαν δια τής έξής εύφους αποφάσεως: «Ήπειδή ως έξάγεται εκ του πρωτοκόλλου του συνταχθέντος τή 26 του ήξαντος μηνός Σεπτεμβρίου υπό τε του ύπαστυνόμου Μοντελιμάρτ και του άστυνομικού κλητήρος Σαβοά και εκ τής καταθέσεως του αυτού κλητήρος, κατά την ήθησαν ήμέραν, την 4 ώραν π. μ. κόσσυφος τις άνήκων εις τον Καζιμίρ Βιλλ έτραγώδει γεγωνίεα τή φωνή την Μιασσαλιώτιδα και έκαμεν τοιουτοτρόπως θόρυβον, άποτελούντα διατάραξιν τής κοινής ήσυχίας' επειδή το άρθρον 479, παράγραφος 8, του ποινικού κώδικος δεν τιμωρεί τας νυκτερινάς διαταράξεις ειμή έφ' όσον αύται προέρχονται εκ προσωπικής και θεληματικής ενεργείας του εις όν ή πράξις αποδίδεται' επειδή δεν αποδεικνύεται ότι ο Βιλλ παρώτρυνε τον κοσσυφόν του εις το να τραγώδη, εξαγεται δε μάλιστα εκ τής καταθέσεως του κλητήρος ότι καθ' ήν ώραν ο κοσσυφος έτραγώδει, ο Βιλλ δεν εύρίσκετο εις το αυτό δωμάτιον, εις το όποϊον και ο κοσσυφος' επειδή ο κοσσυφος τραγώδων ουδέν άλλο πράττει ή ν' ακολουθή την φυσικήν αυτού βοήην και κλίσιν, μη ύπαρχούσης δε ειδικής προς τοϋτο διατάξεως αύτη μόνη ή κτήσις δεν άρκεί ινα καταστήση τον ιδιοκτήτην συνυπεύθυνον δι' όσα ο κοσσυφος ήδύνατο να πράξη κατά παράβασιν του άρθ. 479 του ποινικού κώδικος' επειδή δεν είνε δυνατόν να γείνη διάκρισις μεταξύ του φυσικού ήσματος του κοσσυφου και του μη τοιούτου, και ότι αν διαφέρη ή μελωδία ο τόνος ήμως τής φωνής δεν είναι ούτε δεύτερος, ούτε μάλλον παρατεταμένος — δια ταύτα κλ. άποφαίνεται ότι επί του προκειμένου δεν ύπάρχει παράβασις του μνησθέντος άρθρου, άπαλλάσσει δε τον Βιλλ τής κατηγορίας.»

Η ώρολογιοποιία.

Το ώρολόγιον, το ωραιότατον τοϋτο κόσμη-

μα, το τόσον ώφέλιμον, το όποϊον τόσον εύλόγως έμπορεί τις να φέρη πάντοτε μαζί του, είνε το άντικείμενον μεγάλης βιομηχανίας, την σπουδαιότητα τής όποιας όλιγοι εκ των άναγνωστών μας έμποροϋν ίσως να φαντασθώσι.

Μόνον εις το εν Έλβετία καντόνιον (νομόν) του Νιουσιατέλ, κατασκευάζονται έτησίως εν έκατομύριον ώρολογίων, αξίας 50 έκατομμυρίων φράγκων.

Η δε παραγωγή εις άλλας χώρας έχει ως εξής: 500,000 ώρολογίων, αξίας 30 έκατομμυρίων παράγει ή Γενεύη και ή λοιπή Έλβετία 350,000, αξίας 22,400,000 φρ. ή Γαλλία 200,000, αξίας 17,500,000 φρ. ή Άγγλία 100,000, αξίας 7,500,000 φρ. ή Άμερική.

Οθεν ή όλη έτησία παραγωγή ώρολογίων εν τώ κόσμω συμποσοϋται εις 2,150,000, τα όποια εις το έμπόριον έκπροσωποϋσι κεφάλαιον 127,400,000 φράγκων.

Η Έλβετία μόνον κατασκευάζει τα δύο τρίτα των κυκλοφορούντων ώρολογίων.

Γυγαντώδης άμπελος.

Η μεγαλητέρα του κόσμου άμπελος εύρίσκειται εν άγία Βαρβάρα τής Καλιφορνίας. Το στέλεχος εν τή βάσει του έχει πάχος 4 μέτρου και 25 ύφεκατομέτρων, διατηρείται δε το αυτό πάχος μέχρι 2 μέτρων και 50 ύφεκατομέτρων ύψους. Έκείθεν διαιρείται εις πλείστον κλάδους καλύπτοντας 400 περίπου τετραγωνικών παδών επιφάνειαν κύκλω. Πρό δύο έτών ή άμπελος αύτη παρήγαγε 1200 λίτρας σταφυλών, είνε δ' ως λέγουσι τριακονταπέντε έως τεσσαράκοντα έτών ήλικίας.

Γενναία έλευθεριότης του Λαμαρτίνου.

Ήμέραν τινά ο Λαμαρτίνος έδέχθη εις επίσκεψιν πτωχόν τινά λόγιον, οστις τώ εξέθεσε την Ολιθερίαν του κατάστασιν, και έζήτησε παρά αυτού προς βοήθειαν ποσόν όχι μικρόν. Ο Λαμαρτίνος, συγκινηθείς, ήνοιξε το συρτάριόν του και έδωκε το ζητηθέν ποσόν. Άκολουθως δε, ως άνθρωπος εύγενής, οστις δεν λησμονεί ποτέ ήν οφείλει προς τους επισκεπτομένους αυτόν φιλόφρονά συμπεριφοράν, προέπεμψε τον πτωχόν λόγιον δια των θαλάμων αυτού μέχρι του προθύρου.

Ήτο φθινόπωρον και ο καιρός ήρχιζε να είνε ψυχρός. Ο δυστυχής συγγραφέας έτρεμεν υπό το πεπαλαιωμένον ήμάτιόν του. Καθ' ήν στιγμήν δε ήνοιγε την θύραν, ο Λαμαρτίνος τον άνακαλεί λέγων:

—Κύριε, Κύριε, λησμονείτε τον επενδύτην σας!

Και εύθύς εξεκρέμασε ώραιον ολοκαίνουργον επενδύτην, τον όποϊον και επέθεσεν εις τους ώμους του ξένου του, βοηθών αυτόν συγχρόνως εις το να περάση τας χειρίδας μετά τοσαύτης φιλοφροσύνης και χάριτος, ώστε ο πτωχός λά-

γίως ανεχώρησε μασσών λέξεις τινάς, αλλά χωρίς να τολμήσῃ ν' αποποιηθῆ δῶρον προσφερθῆν μετά τῆσθς λεπτότητος.

Ἐκασφάλιαις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Εἰς εἰκοσιτέσσαρας χιλιάδας ἑκατομμυρίων ὑπολογίζουσι ὅτι ἀνέρχεται τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῶν κεφαλαίων τῶν κατατεθειμένων πρὸς ἐκασφάλισιν τῆς ζωῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ ἐν Ἀμερικῇ. Εἰς τὰς Ἰνωμένες πολιτείας ἀναλογεῖ εἰς ἐξησφαλισμένους ἐπὶ 34 κατοίκων, εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς ἐπὶ 48, εἰς τὴν Γερμανίαν εἰς ἐπὶ 29, εἰς τὴν Γαλλίαν μόνον εἰς ἐπὶ 350.

Συμβουλὴ πρὸς τοὺς ζητοῦντας μεγάλας προίκας.

Ἄκουω, ἀγαπητὴ Ἰωάννη, ἔλεγεν Ἀγγλος τις πρὸς τινὰ φίλον του, ὅτι προτίθεσαι νὰ νυμφευθῆς; εἶπε ἀληθές; — Μάλιστα. — Πρέπει λοιπὸν νὰ σοὶ δώσω μίαν συμβουλήν· νὰ μὴ νυμφευθῆς, φίλε μου, γυναῖκα ἀνωτέραν τῆς ἀξίας σου. Ὅταν ἐνυμφεύθῃς ἐγὼ, ἤξιζον ἀκριβῶς πεντήκοντα σελλίνα, ἢ δὲ σύζυγός μου ἐξήκοντα δύο δσάκις δὲ συνέβαινε νὰ ἐλθωμεν εἰς λόγους καὶ φιλονεικίας, τὰ περισσεύοντα δώδεκα σελλίνα ἔδιδαν κ' ἔπεραν 'ς τὸ στόμα τῆς.

Εἰς ἈΝΑΓΚΑΙΤΗ.

Μετὰ τὰς τελευταίας ἡττας τῆς Γαλλίας, εἰς τῶν σπουδαιότερων πνευματικῶν διδασκάλων αὐτῆς, δ' ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ὀρλεάνης Δυρμίουρ, ἔγραφε τὰ ἀκόλουθα: «Ναί, ὁ Θεὸς περικλαδεύει τὸ ἐφθαρμένον δένδρον. Ὅ,τι ἀπόλλυται ἐν ταῖς παρούσαις ὥραις ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶνε ἡ Γαλλία, δὲν εἶνε τὸ ἔθνος. Ἄν ἡττᾶται καὶ καταβάλλεται τι, ἡττῶνται καὶ καταβάλλονται αἱ πλάναι καὶ αἱ ἀδυναμίας ἡμῶν. Ἡμεῖθα πλήρωμα ὑπὸ ὑπνου κατελημμένον, ὅπερ ἔφερον κατὰ σκοπέλων καὶ πετρῶν ἡγήτορες καὶ κυβερνήται ἀφ' οὗ μετέδωκαν ἡμῖν ἐπὶ τέλους τὸν ἴδιον λήθαργον. Πεπτοκότες θέλομεν ἀναστῆθῃ. Θέλομεν ἀναστῆθῃ.... ἀλλὰ πρὸς τοῦτο δεῖν νὰ ἠξέσωμεν νὰ φωτισθῶμεν ὑπὸ τὴν δεινὴν ἀπαυγὴν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν. Θέλομεν ἀναστῆθῃ ὑπὸ δύο ὄρους. Ποιοὶ δὲ εἰσιν οἱ ὄροι οὗτοι; Εἰσὶν αὐτοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπηνώρθωσαν ἔλους τοὺς ἐλευθέρους λαούς· ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἀρετὴ. Εἴχομεν πάντες σχεδὸν παύσει νὰ λαλῶμεν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ὅμως οἱ μεγιστάνες καὶ οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς πολλὴν ἔχουσι χρεῖαν νὰ γινώσκωσιν αὐτήν. Αἰώνιον τῷ ἔντι δυστύχημα τῶν ἡγεμόνων εἶνε νὰ ἐξαπατῶνται διότι φοβοῦνται νὰ φωτισθῶσιν. Οἱ πλησιάζοντες αὐτοὺς θεραπεύουσιν αὐτοὺς κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν, διὰ τῶν ἐνόχων δὲ συγκαταβάσειον ἐνδραχὲ ἐπιδεικτικῶν κολακείαι ἀναπληροῦσι τὰς ἐλλειπούσας εὐκαιρίας καὶ γενναίας παραινέσεις

καὶ συμβουλὰς. Πρὸ πάντων εἴχομεν παύσει νὰ ἀσκῶμεν τὴν ἀρετὴν. Τὴν ἀρετὴν ἐφυγάδευσεν ἐξ ὅλων τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας ἡ πολυτέλεια, ἐξήρπασε δὲ ἐκ παντὸς οἴκου ὁ ἀκάθαρτος ἔρωσ τῆς ὑλικῆς εὐζωίας καὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν. Τὸ κακὸν ἦν μέγα καὶ φοβερόν· ἦν τοῖς πᾶσι κατὰθῆλον· ὁ βλέπων ἀνεστέναζεν ἐπ' αὐτῷ· ἀλλ' ὁ χεῖμαρρος ἠκολούθει τὸν ῥοῦν αὐτοῦ...»

ΥΓΙΕΙΝΗ

Καθαρισμὸς τοῦ κοιτῶνος τῶν ἀρρώστων.

Ὁ καθαρισμὸς τοῦ κοιτῶνος εἶναι ἐκ τῶν κυρίων τοῦ νοσοκόμου ἔργων· καὶ ἅπαξ μὲν τῆς ἡμέρας γίνεται ὅλου τοῦ δωματίου τέλειος καθαρισμὸς, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει καὶ, εἰ δυνατὸν, καθ' ἣν ὥραν γίνεται καὶ ὁ ἀερισμὸς τοῦ δωματίου· πολλάκις δὲ τῆς ἡμέρας καθαρίζονται μέρη τινά, ἐὰν χρήζωσι καθαρισμοῦ· διότι ἡ ἐν τῷ κοιτῶνι τοῦ ἀρρώστου τήρησις ἀκρας καθαριότητος καὶ τελείας τάξεως πρέπει νὰ ἦναι τὸ διαρκὲς μέλημα τοῦ νοσοκόμου. Ἰδιαιτέρας φροντίδος χρεῖαν ἔχει ὁ ὑπὸ τὴν κλίνην τόπος· τὸ δὲ τοῦ δωματίου ἔδαφος σαφῶνεται ὅλον ἐπιμελῶς διὰ μετρίως ὑγραυνομένου σαρόθρου, ὅπως μὴ ἐγείρηται κονιορτός. Πᾶν, οὗ τινος ἤδη ἐγένετο χρῆσις, καὶ πᾶν περιττὸν δεῖν νὰ ἐξάγεται εὐθὺς ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τοῦ ἀρρώστου· πάντα δὲ νὰ γίνωνται ἡσυχῶς, ἄνευ θορύβου καὶ ἄνευ κονιορτοῦ· καὶ ἡ θύρα τοῦ κοιτῶνος πρέπει νὰ ἀνοίγῃ καὶ νὰ κλείῃ ἄνευ τριγμοῦ· καὶ ἀναωγμένη νὰ μὴ κινῆται ὑπὸ τοῦ ἀέρος καὶ προξενεὶ κρότον.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Λεύκαναις τῶν πτερῶν.

Πτερὰ στρουθοκαμήλου λευκὰ, κόσμημα βαρύτιμον τῶν πέλων τῶν κυριῶν, καθίστανται ἀχρηστοὰ ὀπόταν ἀμαυρωθῶσιν ἐκ τοῦ κονιορτοῦ, τοῦ καπνοῦ ἢ τῆς πολλῆς χρήσεως. Εὐκόλως δὲ πάλιν λευκαίνονται δι' ἐκθέσεως αὐτῶν ἐπὶ ἀραιοῦ ὑφάσματος (γάλας, σαγκουλι) ἐντὸς εὐρυχώρου κυτίου (θήκης ἢ καπελιέρας), εἰς τὸ βάθος τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται κόμης οὐλοῦ ἀναπνευγμένη. Κλειομένου τοῦ κυτίου διὰ τοῦ σκεπάσματος ἀφίεται τὸ πτερὸν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἀτμῶν τοῦ οὐλοῦ· μετὰ ἐν τέταρτον ἐξάγεται καὶ ἐντίθεται εἰς ὑδαρὴ διάλυσιν ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας, ἄλατος ἐν τοῖς φαρμακείοις πωλουμένου, ἐν ἣ διαμενέτω ἐπὶ 5 λεπτά. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐκπλύνεται τὰχιστα δι' ὕδατος καὶ τίθεται πλησίον πυρᾶς πρὸς αὐτόματον ἀποστέγνωσιν.

Συστρέφονται δὲ κατόπιν διὰ τριβῆς μετὰ τῆς ῥάχως τῆς ψαλίδος τὰ λεπτὰ πτίλα ὅπως πάλιν ἀποκτήσωσι τὴν ἐπιχρίτον αὐτῶν καμψήν.